

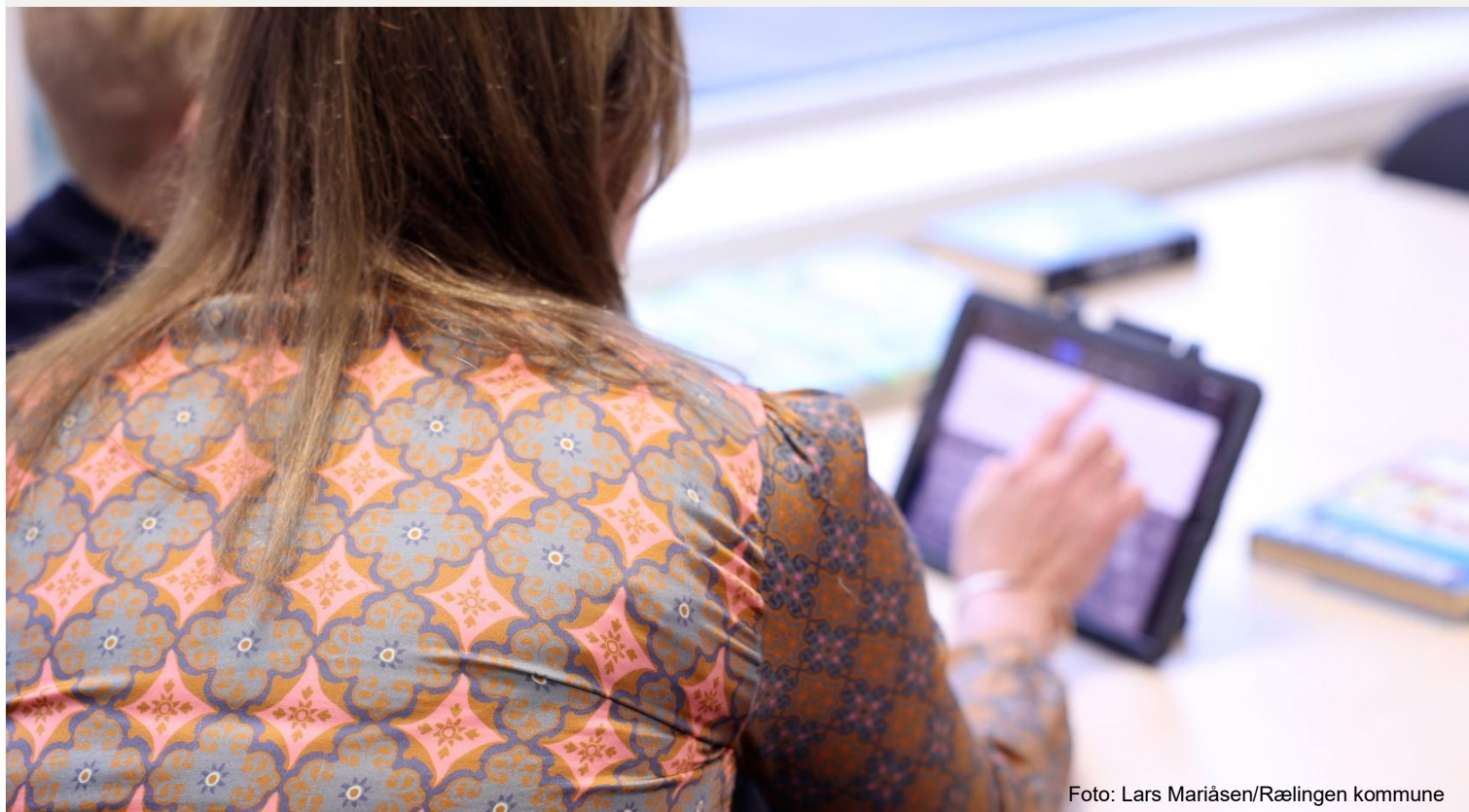

Foto: Lars Mariåsen/Rælingen kommune

RAPPORT NR. 11-2026

DIGITALE LÆREMIDLER I SKOLEN

RÆLINGEN KOMMUNE

FORVALTNINGSREVISJON

SEPTEMBER 2026

INNHold

INNHold	2
SAMMENDRAG	I
1 INNLEDNING	1
1.1 Bakgrunn for prosjektet	1
1.2 Formål og problemstillinger	1
1.3 Metode	2
1.3.1 Generelt	2
1.3.2 Dokumentanalyse	2
1.3.3 Intervjuer og skriftlige spørsmål	3
1.3.4 Spørreundersøkelse	3
1.3.5 Verifiseringsprosesser	4
1.4 Kommunedirektørens uttalelse	4
1.5 Revisjonskriterier	4
1.6 Organisering av arbeidet med digitale læremidler i Rælingen kommune	5
1.7 Begrepsforklaringer	6
1.8 Rapportens oppbygning	7
2 UNIVERSELL UTFORMING	8
2.1 Problemstilling og revisjonskriterier	8
2.2 Ivaretagelse av krav til universell utforming av digitale læremidler	9
2.2.1 Dokumentasjon av krav til universell utforming	9
2.2.2 Krav ved anskaffelser	12
2.2.3 Oversikt over risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring – og tiltak	13
2.3 Revisjonens vurderinger	14
2.3.1 Dokumentasjon av tilgjengelighetserklæringer, ansvarsforhold og standarder	14
2.3.2 Krav til universell utforming ved anskaffelser	15

2.3.3	Oversikt over risiko og tiltak for å forebygge og redusere risiko	15
3	KOMPETANSE BLANT LÆRERNE	16
3.1	Problemstilling og revisjonskriterier	16
3.2	Oversikt over kompetansebehovet	16
3.2.1	Skoleeiers oversikt over kompetansebehovet	16
3.2.2	Skolenes oversikt over kompetansebehovet	17
3.3	Planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse	17
3.4	Tiltak for at lærere får tilstrekkelig kompetanse	18
3.4.1	Felles tiltak	18
3.4.2	Tiltak ved Marikollen ungdomsskole og Smestad skole	19
3.4.3	Lærere og rektors synspunkter på tiltak for kompetanseheving	19
3.4.4	Lærernes egenvurderte kompetanse	21
3.5	Revisjonens vurderinger	25
4	OPPFØLGING AV OPPDRAG FOR 2025	26
4.1	Problemstilling og revisjonskriterier	26
4.2	Konkretiseringen av oppdraget og vurderinger av utførelse	26
4.3	Oppfølging av oppdraget om økt bruk av teknologi og digitale verktøy	27
4.3.1	Rapportering av oppdraget i tertialrapporter og årsrapporten	27
4.3.2	Kommunens administrasjons oppfølging av vedtaket	27
4.3.3	Skolenes oppfølging av oppdraget om økt bruk av teknologi	28
4.4	Revisjonens vurderinger	30
5	KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER	31
	LITTERATUR- OG KILDELISTE	33
	VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRS UTTALELSE	34
	VEDLEGG 2 REVISJONSKRITERIER	35
	Revisjonskriterier og kilder	35
	Universell utforming ved innføring av digitale læremidler	35

Krav i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.....	35
Krav ved anskaffelser og oppfølging av leverandør.....	36
Oversikt over risiko og tiltak	36
Kompetanse blant lærerne	37
Oppfølging av oppdrag for 2025.....	39
Politisk vedtak.....	39
Oppfølging av vedtak	39
 Tabell 1 Sentrale digitale læremidler i Rælingen kommune.....	5
Tabell 2 Innhold i tilgjengelighetserklæringer.....	10
 Diagram 1 Tilrettelegging for kompetanseheving	20
Diagram 2 Oppfatninger om hvordan det kan legges bedre til rette	20
Diagram 3 Lærernes vurdering av sin egen kompetanse i digitale læremidler	22
Diagram 4 Kompetanse i utvalgte digitale læremidler	23
Diagram 5 Kompetanse ved bruk av digitale læremidler	24

SAMMENDRAG

Romerike revisjon har gjennomført en forvaltningsrevisjon av bruken av digitale læremidler i skolen i Rælingen kommune. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i Rælingen kommune den 2.9.2025 i sak 15/25. Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke om innføring og bruk av digitale læremidler i skolen skjer i henhold til aktuelle krav og vedtak på området.

Hovedfunn

1. Kommunen mangler tilfredsstillende dokumentasjon av hvordan krav til universell utforming ivaretas ved innføring og bruk av digitale læremidler.
2. Det mangler systematikk i kommunens arbeid med å vurdere risiko og å sette inn tiltak for å redusere risiko for manglende likeverdig opplæring i forbindelse med innføring og bruk av digitale læremidler.
3. Selv om kommunen har iverksatt flere tiltak for at lærere kan få økt sin kompetanse i å bruke digitale læremidler i undervisningen, mener fortsatt nesten en tredjedel av lærerne i spørreundersøkelsen at det i svært liten eller liten grad blir lagt til rette for kompetanseheving.
4. I kommunens handlingsprogram for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025 var det et oppdrag for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy på oppvekstområdet. Kommunen har ikke etablert indikatorer eller lignende, som et grunnlag for å vurdere om oppdraget er utført. Det gjør det vanskelig både for kommunen og revisjonen å vurdere om oppdraget er utført og målene oppnådd.

Kommunen kan vise til tilgjengelighetserklæringer for de fleste sentrale digitale læremidler, men har ikke selv utarbeidet disse erklæringene og sørget for at de oppfyller forskriftskravene. I tillegg mangler det erklæringer for enkelte sentrale læremidler og verktøy som brukes i skolen. Det mangler også beskrivelser av ansvarsforhold på området, beskrivelser av benyttede standarder kunne vært bedre dokumentert og krav til universell utforming i anskaffelser kunne vært tydeligere.

Kommunen mangler oversikt over risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring ved innføring og bruk av digitale læremidler, men har satt inn flere tiltak for å redusere risiko for manglende likeverdig opplæring. Undersøkelsen indikerer at det likevel fortsatt er risiko på området som bør følges opp. Blant annet viser flere av lærerne i spørreundersøkelsen til manglende involvering, mangel på analoge læremidler som et alternativ til digitale, manglende oversikt over tilgjengelige digitale læremidler og for dårlig kvalitet på de digitale læremidlene som er tilgjengelige. Kommunen har gjennomført en omfattende satsning på innføring av digitale læremidler de siste årene og revisjonen mener det er helt sentralt, og i henhold til god internkontroll, å skaffe seg oversikt over risiko på området.

Kommunen fanger opp behovet for kompetanseheving i digitale læremidler hos lærerne på forskjellige måter, men det mangler dokumenterte, systematiske oversikter over kompetansebehovet. Videre finnes det et planverk for kompetanseheving, men det har noen mangler. Ut fra dokumentasjonen revisjonen har fått tilsendt, kan vi ikke se sammenhengen mellom behovet for kompetanseheving, og tiltakene som blir satt i verk. Det mangler systematikk i arbeidet, noe som kan føre til at lærerne ikke får de kompetansetiltakene de har behov for.

Både kommunen sentralt og skolene arbeider med at lærere får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. Samtidig viser undersøkelsen at det er en «strek i laget» i lærernes kompetanse – noe som betyr at lærerne har behov for forskjellige kompetansetiltak. Spørreundersøkelsen viser et forbedringspotensial i kommunens arbeid: Nesten en tredjedel av respondentene mener at det i svært liten eller liten grad blir lagt til rette for kompetanseheving. I undersøkelsen kommer det også frem et behov for bedre informasjon og opplæring i nye digitale læremidler og verktøy.

I kommunens handlingsprogram for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025 var det et oppdrag for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy på området oppvekst. Kommunen har gjennomført felles kurs for lærerne i programmene Teams og OneNote. Det er også satt i gang et arbeid for å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolene. Kommunen har ikke kommet så langt med KI som forutsatt.

Ifølge oppdraget skal bruken av teknologi og digitale verktøy økes og slik bidra til bedre kvalitet i undervisningen og mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser. Kommunen har ikke etablert indikatorer eller lignende, som kan benyttes for å måle dette. Da blir det vanskelig for både kommunen og revisjonen å vurdere om bruken av teknologi og digitale verktøy har økt, og om målene om kvalitet på undervisningen og effektive arbeidsprosesser er nådd.

Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler revisjonen at kommunedirektøren:

1. Gjennomgår og oppdaterer tilgjengelighetserklæringer for å sikre at de oppfyller kravene i forskriften, samt får på plass erklæringene som mangler.
2. Dokumenterer beskrivelser av ansvarsforhold i kommunen knyttet til å ivareta universell utforming i IKT-løsninger.
3. Sørger for et systematisk arbeid når det gjelder å gjennomføre, oppdatere og følge opp risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring ved innføring og bruk av digitale læremidler.
4. Sørger for en dokumentert oversikt over kompetansebehov, og et planverk for kompetanseheving hvor tiltakene henger sammen med behovet for kompetanseheving.
5. Vurderer å iverksette flere tiltak for å heve kompetansen i digitale læremidler.
6. Sørger for at det, når det er mulig og hensiktsmessig, etableres indikatorer eller kjennetegn som gir grunnlag for å vurdere i hvilken grad oppdragene i handlingsprogrammet er gjennomført og målene oppnådd.

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Kontrollutvalget i Rælingen kommune bestilte i møte 2.9.2025 (sak 15/25) et forvaltningsrevisjonsprosjekt om digitale læremidler i skolen, og ba revisjonen om å legge frem en prosjektplan til neste møte. Prosjektplanen ble vedtatt 14.10.2025 (sak 35/25).

I Rælingen-skolen har elevene såkalt 1:1-dekning, det vil si at alle elever skal ha sin egen iPad (intervju med lederen for enhet for digitalisering og teknologi). Digitale læremidler er helt sentralt i undervisningen i skolene i Rælingen kommune.

Økt bruk av digital teknologi i klasserommene forandrer læringssituasjonen og stiller nye krav til skolene, også til lærernes digitale kompetanse (NOU 2024:20 *Det digitale (i) livet*). Ifølge Rælingen kommunes handlingsprogram for 2024-2027 er det behov for et løft rundt læringspraksis og hvordan man tar i bruk ny teknologi, enten det er KI eller nye digitale læremidler.

Videre kan manglende universell utforming av digitale løsninger i skolen true elevenes rett til likeverdig opplæring og føre til «digitalt utenforskap». Det er utfordrende for kommunene å sikre universell utforming av IKT ved innkjøp av digitale løsninger (Uu-tilsynet 2024a).

Et av oppdragene på oppvekstområdet i kommunens handlingsprogram for 2025-2028 er å øke bruken av teknologi og digitale verktøy for blant annet å:

- Utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene.
- Oppnå mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen har vært å undersøke om innføring og bruk av digitale læremidler i skolen skjer i henhold til aktuelle krav og vedtak på området.

Undersøkelsen besvarer følgende problemstillinger:

1. Ivaretar kommunen krav til universell utforming ved innføring av digitale læremidler i skolen?
2. I hvilken grad sikrer kommunen nødvendig kompetanse blant lærere i forbindelse med innføring og bruk av digitale læremidler i skolen?
3. Hvordan har kommunen fulgt opp oppdraget for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolen?

Undersøkelsen omfatter hele grunnskolen, det vil si både barne- og ungdomsskoler.

For den første problemstillingen har vi sett nærmere på om kommunen sørger for å oppfylle krav til vurderinger av universell utforming ved bruk av digitale læremidler, samt hva slags krav som stilles til universell utforming i forbindelse med anskaffelse og innføring av nye digitale læremidler. Videre har vi undersøkt om kommunen har oversikt over risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring, samt hvilke tiltak kommunen setter inn for å forebygge denne typen mangler og uønskede konsekvenser.

For å besvare den andre problemstillingen, har vi undersøkt om kommunen har oversikt over lærernes kompetanse i bruken av digitale læremidler. Vi har også sett på om kommunen har planer og iverksatt tiltak for å sikre at lærerne får opplæringen og oppfølgingen de trenger i digitale læremidler.

For å besvare den tredje problemstillingen, har vi undersøkt hvordan skolesektoren har fulgt opp oppdraget for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy. Vi har sett på hvilke tiltak kommunen har satt i verk, og hvilket grunnlag kommunen har lagt for å kunne vurdere om oppdraget er utført, for eksempel ved å fastsette indikatorer.

1.3 Metode

1.3.1 Generelt

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon, som er fastsatt av styret i NKRF - Kontroll og revisjon i kommunene. Standarden definerer hva som er god revisjonsskikk innen kommunal forvaltningsrevisjon. Arbeidet er kvalitetssikret i henhold til Romerike revisjon IKS sine interne rutiner.

1.3.2 Dokumentanalyse

Vi sendte en dokumentbestilling til kommunen 26.1.2026, og fikk svar 11.2.2026. I etterkant har vi bedt om og fått tilsendt ytterligere dokumentasjon, både fra skoler og kommunen sentralt. For å besvare problemstilling 1 om universell utforming har vi blant annet innhentet tilgjengelighetserklæringer og kravspesifikasjon fra anskaffelse av digitale læremidler.

For å besvare problemstilling 2 om kompetansen til lærerne og problemstilling 3 om oppfølging av oppdraget om økt bruk av teknologi, har vi blant annet fått tilsendt fem skolars strategiske planer for perioden 2026-2029 og 38-ukersplaner for skoleåret 2025-2026 (som styrer tiden som er avsatt til det profesjonsfaglige samarbeidet mellom lærerne). Noen av planene sendte kommunen oss på eget initiativ. Etterpå ba vi om noen flere planer for å styrke utvalget. Det var viktig for oss at vi både hadde ungdomsskoler og barneskoler med i utvalget, og at utvalget inkluderte både større og mindre skoler. De fem skolene vi har mottatt planer fra er:

- Nordby skole (barneskole, ca. 114 elever)
- Sandbekken ungdomsskole (ca. 320 elever)
- Fjerdingby skole (barneskole, ca. 420 elever)
- Smestad skole (barneskole, ca. 430 elever)
- Marikollen ungdomsskole (ca. 440 elever)

De utvalgte skolene omfatter den minste skolen i kommunen, samt de tre største skolene. De fem skolenes planverk gir et godt inntrykk av både små og store skolars planverk, men vi kan ikke anta at de er representative for alle skolenes planer.

Dokumentasjonen vi har innhentet kan ikke alene bidra til å besvare problemstillingene. Det foregår mer arbeid enn det som er dokumentert i skolenes og kommunens planer. Derfor har vi sett det som nødvendig å gjennomføre intervjuer, stille skriftlige spørsmål og gjennomføre en spørreundersøkelse, for å sikre et tilfredsstillende datagrunnlag.

1.3.3 Intervjuer og skriftlige spørsmål

Vi har intervjuet:

- Kommunalsjef for oppvekst
- Skolesjef
- Leder for enhet for digitalisering og en rådgiver i enheten. De ble intervjuet sammen. For enkelthets skyld refererer vi bare til enhetsleder.
- Rektor for Marikollen ungdomsskole
- Rektor for Smestad skole

Vi valgte å intervjuere rektorer fra de to største skolene, en barneskole og en ungdomsskole, for å få et bedre inntrykk av hvordan hver enkelt skole jobber på området. De to rektorene er ikke representative for alle skolene i kommunen, men intervjudataene fra disse to intervjuene gir et godt bilde av hvordan to skoler arbeider på området.

For å besvare dokumentbestillingen vår til kommunen, stilte skolesjef noen skriftlige spørsmål til rektorene i kommunen. Vi har fått tilsendt svarene fra skolesjef, og har brukt dem som en del av datagrunnlaget for å besvare problemstilling 3. Svarene er et nyttig tillegg til vårt eget datamateriale, ettersom de inneholder opplysninger fra alle rektorene i kommunen.

Revisjonen har ellers vært i kontakt med Uu-tilsynet for å få svar på spørsmål knyttet til tolkning av lovverket for universell utforming. Uu-tilsynet har ansvar for å følge opp forskrift om universell utforming av ikt-løsninger, knyttet til likestillings- og diskrimineringsloven.

1.3.4 Spørreundersøkelse

Vi har sendt ut en spørreundersøkelse til alle lærerne i Rælingen kommune, for å få deres syn på først og fremst deres egen kompetanse i digitale læremidler og hvordan kommunen og skolene arbeider for å heve kompetansen deres.¹ Spørreundersøkelsesverktøyet SurveyXact er benyttet, noe som bidrar til en pålitelig gjennomføring av spørreundersøkelsen.

Vi sendte ut spørreundersøkelsen 15.4.2026 til 205 respondenter, som er alle lærerne i Rælingen kommune unntatt Fjerdingby ressursavdeling og kulturskolen. I forkant av undersøkelsen sendte vi et informasjonsbrev om undersøkelsen til alle skolene gjennom skolesjefen.

Fristen for å besvare undersøkelsen var 24.4.2026. Da fristen utløp, var svarprosenten såpass lav at vi utsatte fristen. Vi sendte påminnelser til de som ikke hadde svart 27.4.2026 og 4.5.2026. Underveis ba vi skolesjefen om å be lærerne svare på spørreundersøkelsen, for å få opp svarprosenten. Vi avsluttet undersøkelsen 11.5.2026.

Da hadde 107 av de 205 lærerne besvart hele spørreundersøkelsen, mens 5 respondenter hadde svart på deler av den. Det er en svarprosent på 52 prosent. Det var lavest svarprosent ved Marikollen ungdomsskole, hvor 31 prosent besvarte undersøkelsen. På de andre skolene lå svarprosenten på mellom 48 prosent og 71 prosent. Det betyr med andre ord at rimelig mange besvarte undersøkelsen per skole. Selv om det var en lav svarprosent ved Marikollen ungdomsskole, var det samlet sett ikke

¹ Det vil si at vi sendte ut spørreundersøkelsen til blant andre fast ansatte, midlertidig ansatte og ansatte i permisjon.

en stor skjevfordeling. Vi har ikke noen annen informasjon om respondentene som kan brukes til en frafallsanalyse.

Noen spørsmål er besvart av betydelig færre respondenter, fordi spørsmålene bare ble stilt til utvalgte grupper eller vi har fjernet dem som svarte at spørsmålet ikke var relevant for dem. Dette har vi gjort oppmerksom på underveis i rapporten.

Svarene fra spørreundersøkelsen bør tolkes med en viss varsomhet og ses i sammenheng med andre innsamlede data. Svarene kan ikke brukes til å generalisere til alle lærere i kommunen. De gir likevel et godt inntrykk av en stor andel av lærernes meninger.

1.3.5 Verifiseringsprosesser

Oppsummering av intervju er sendt til de som er intervjuet for verifisering, og informasjon fra de verifiserte intervjureferatene er benyttet i rapporten.

Rapporten ble sendt administrasjonen i sin helhet til gjennomgang og uttalelse 9.9.2026. Vi har mottatt tilbakemeldinger til faktagrunnlaget og foretatt en justering.

Revisjonen mener gode verifiseringsprosesser knyttet til muntlige fremkomne data, og av rapporten i sin helhet, er viktig for å sikre gyldighet og pålitelighet i undersøkelsens datagrunnlag.

1.4 Kommunedirektørens uttalelse

Revisjonen mottok administrasjonens uttalelse til rapporten 22.9.2026.

Administrasjonen viser til at arbeidet med å styrke bruk av teknologi og digitale verktøy i skolen er videreført og videreutviklet etter revisjonsperioden.

Administrasjonen opplyser om flere tiltak:

- Krav om universell utforming vil framover inngå i skoleeiers arbeid med systemoversikt, internkontroll og ROS-analyser.
- Administrasjonen ser et behov for å dokumentere og presisere ansvarsforholdene i samarbeidet mellom kommunalområde oppvekst og enhet for digitalisering og teknologi i området strategi.
- For skoleåret 2026-2027 er det avsatt en egen IKT-ressurs som brukes til målrettet og tilpasset opplæring av personalet ute på skolene.
- Det er planlagt seks dedikerte økter til IKT-relatert kompetanseutvikling for ansatte i skolen. Tre av øktene gjennomføres før høstferien og tre før vinterferien.
- Kommunen vil løpende vurdere hvilke indikatorer eller kjennetegn som kan gi et bedre grunnlag for å vurdere gjennomføringen av oppdragene i handlingsprogrammet.

1.5 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunen vurderes opp mot. Kriteriene utledes fra lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og hva som anses som god forvaltningsskikk og faglig anerkjente normer på området. I dette prosjektet er revisjonskriteriene blant annet hentet fra kommuneloven, opplæringslova, forskrift om universell utforming av IKT-løsninger og aktuelle

kommunestyrevedtak. Kriteriene er nærmere presentert innledningsvis i kapittel 2, 3 og 4, og i vedlegg 2 i rapporten.

1.6 Organisering av arbeidet med digitale læremidler i Rælingen kommune

I Rælingen kommune er det seks barneskoler og to ungdomsskoler, i tillegg til Fjerdingby ressursavdeling. Fjerdingby ressursavdeling skiller seg fra de åtte andre skolene, ved at den gir et helhetlig spesialpedagogisk tilbud til elever med omfattende hjelpebehov. Vi har valgt å ikke ta med denne skolen i undersøkelsen.

Rælingen kommune er organisert i fem kommunalområder, som ledes av hver sin kommunalsjef. Skolene ligger under kommunalsjef oppvekst. Skolene ledes av skolesjefen.

Under kommunalsjef strategi, ligger enhet for digitalisering og teknologi. Enheten gjennomfører innkjøp og står for driften av både læringsunivers og applikasjoner i Rælingen-skolen. Enheten har et styringssystem for iPadene, og styrer det tekniske rundt skjermtid for de minste, sperringer av nettsider osv.

Kommunen har to arbeidsgrupper som arbeider med ulike problemstillinger innen IKT. Enhetsleder for digitalisering og teknologi forteller i intervju at gruppa «Ressurslærer IKT» arbeider med tekniske oppgaver, for eksempel hvordan ressurspersonene skal gjennomføre eksamensfiltrering. «IKT-arbeidsgruppe» arbeider med mer pedagogiske problemstillinger.

Enhetsleder forteller videre at kommunen har et læringsunivers (også kalt læringsplattform) som er en pakke av digitale læremidler som dekker en større del av læreplanverket; typisk for ett eller flere fag over flere årstrinn. På undersøkelsestidspunktet er det Aschehoug Aunivers. Ved siden av læringsuniverset, har Rælingen-skolen rundt 60 applikasjoner som brukes i undervisningen. Noen av disse er utviklet for å brukes i undervisningen, og er dermed digitale læremidler, mens andre er mer generelle apper som brukes i undervisningen etter lærer/elevs ønske eller behov (for eksempel iMovie). Noen av applikasjonene er bare for barneskolen, eksempelvis 1. trinn – 4. trinn. Applikasjonene skal ifølge enhetsleder komplettere hverandre, og ikke overlappe.

Noen sentrale digitale læremidler som brukes i Rælingen kommune, og som vi kommer tilbake til utover i rapporten, er:

Tabell 1 Sentrale digitale læremidler i Rælingen kommune

Digitalt læremiddel	Brukes i	Beskrivelse
Aschehoug Aunivers	1.-10. trinn	Digitalt læringsunivers som dekker alle fag for alle elever.
Campus Inkrement	8.-10. trinn	Digitalt undervisningsopplegg for ungdomsskolen. Fokus på omvendt undervisning.
DragonBox	1.-4. trinn	Digitalt læremiddel i matematikk.

Gyldendal Salaby	1.-7. trinn	Digitalt læringsunivers som dekker alle læremidler for elever på 1. – 7. trinn. Salaby har en rekke undervisningsopplegg som dekker flere fremmedspråk.
iMal	1. trinn	Systematisk bokstavinnlæring til en individuelt tilpasset lese- og skrivestart. Programmet er først og fremst tiltenkt elever på 1. trinn. Ved å tegne et abonnement for 1. trinn, så kan iMal brukes av alle elever i rælingsskolen.
Ordnett	8.-10. trinn	Digitale ordbøker på flere språk for elever i ungdomsskolen.
IntoWords	1.-10. trinn	Lese- og skrivestøtte som dekker alle elever.

Kilde: E-poster fra rådgiver i enhet for digitalisering og teknologi 17.3.2026 og 20.3.2026. Disse digitale læremidlene er nettressursene som kommunen betaler for per mars 2026.

I tillegg bruker skolene i Rælingen kommune to digitale verktøy som er sentrale i denne undersøkelsen: Microsoft Teams og Microsoft OneNote. Teams er et arbeidsområde hvor man kan samarbeide og snakke sammen i sanntid, ha møter, og dele filer. OneNote er en digital app for å ta notater, og notatene kan deles med kollegaer. Både Teams og OneNote brukes av både elever og lærere i Rælingen-skolen.

1.7 Begrepsforklaringer

Digitale enheter: En digital enhet er den fysiske enheten man benytter for å opprette, dele, kommunisere, analysere og administrere innhold. En digital enhet har både inn-enhet (for eksempel tastatur, mus, mikrofon, kamera, touchoverflater) og ut-enhet (for eksempel skjerm, høyttaler, skriver), enten integrert eller eksternt tilkople. (Utdanningsdirektoratet 2026).

Digitale læremidler er digitalt innhold og verktøy som er spesifikt utviklet for bruk i opplæringen. De kan være enkeltstående eller gå inn i en helhet, og dekker alene eller til sammen kompetansemål i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Typiske eksempler er forlagenes læreverk i digitalt format, nettsider som er tilknyttet læreverkene, animasjoner, film, apper og læringsspill som er laget i undervisningsøyemed og brukt i kombinasjon med ulike digitale teknologier (Utdanningsdirektoratet 2024a).

Digitalt læringsunivers: Noen læremiddelprodusenter leverer pakker av digitale læremidler som dekker en større del av læreplanverket; typisk for ett eller flere fag over flere årstrinn. Tradisjonelt omtales grupper av trykte læremidler som læreverk. Digitale læreverk omtales som læringsunivers, digitale univers eller portaler for læremidler (Utdanningsdirektoratet 2026).

Digitale verktøy: Digitale verktøy har funksjonalitet for å skape, bearbeide, lagre og/eller dele fagrelevant informasjon. Innholdet hentes fra ulike kilder, for eksempel fra læremidler eller læringsressurser. Digitale verktøy er programvare eller plattformer som ikke primært er utviklet med tanke på eller for bruk i læringsarbeidet. Typiske eksempler er spillbaserte verktøy, redigeringsprogram for medieinnhold (tekst, tall, lyd, film, bilde), samhandlingsverktøy,

presentasjonsverktøy og sosiale medier (Utdanningsdirektoratet 2026). Microsoft Teams, OneNote og KI-verktøy som ChatGPT faller inn under denne definisjonen.

1.8 Rapportens oppbygning

Kapittel 2 handler om hvordan kommunen ivaretar krav til universell utforming av digitale læremidler. Kapittel 3 handler om hvordan kommunen som skoleeier og skolene arbeider med lærernes kompetanse i digitale læremidler. I kapittel 4 beskriver vi hvordan kommunen har arbeidet med å følge opp oppdraget om økt bruk av teknologi og digitale verktøy. Hvert av kapitlene innledes med kriteriene som legges til grunn, og avsluttes med revisjonens vurdering. Konklusjon og anbefalinger går frem av kapittel 5. Fullstendige revisjonskriterier er gjort rede for og utledet i vedlegg 2.

2 UNIVERSELL UTFORMING

2.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Universell utforming av digitale læremidler sikrer at læremidlene er designet for å kunne brukes av alle, uavhengig av funksjonsevne, og uten behov for spesialtilpasninger. Et eksempel på universell utforming av digitale læremidler er at digitale læremidler inkluderer tekstbeskrivelser av bilder og har undertekster til videoer (Uu-tilsynet 2024b). Universell utforming av digitale læremidler er viktig for å sikre likeverdig opplæring for alle elever.

Det stilles krav i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger, om at kommunen skal dokumentere hvordan universell utforming av digitale læremidler er ivaretatt. Ansvarsforholdene på området skal være dokumentert, i tillegg til hvilke standarder som er benyttet. Det skal også utformes tilgjengelighetserklæringer. I tilgjengelighetserklæringene bør det blant annet komme frem hvilke krav i aktuelle standarder som er oppfylt og ikke, samt informasjon om hvordan elever eller foresatte kan gi tilbakemeldinger eller klage, dersom de mener at kravene ikke er godt nok ivaretatt.

Et annet virkemiddel for å sikre nødvendig universell utforming er at kommunen stiller tydelige krav om universell utforming ved anskaffelser av digitale læremidler.

Det er også et grunnleggende internkontrollkrav i kommuneloven at kommunen sørger for å ha oversikt over risiko, og setter inn forebyggende og risikoreduserende tiltak ved behov.

For problemstilling 1 har vi utledet følgende krav og forventninger til kommunen:²

Problemstilling 1	Krav og forventninger til kommunen
Ivaretar kommunen krav til universell utforming ved innføring av digitale læremidler i skolen?	→ Kommunen skal dokumentere: • tilgjengelighetserklæringer i henhold til § 4e forskrift om universell utforming av IKT-løsninger • ansvarsforhold og benyttede standarder for universell utforming → Kommunen skal stille krav til universell utforming ved anskaffelser av digitale læremidler. → Kommunen skal ha oversikt over eventuell risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring, og basert på dette sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak.

² Se vedlegg 2 for fullstendige revisjonskriterier.

2.2 Ivaretagelse av krav til universell utforming av digitale læremidler

2.2.1 Dokumentasjon av krav til universell utforming

Tilgjengelighetserklæringer

Ifølge forskrift om universell utforming av IKT-løsninger § 4e skal kommunen vurdere om kravene til universell utforming er etterlevd i den aktuelle IKT-løsningen, i form av en tilgjengelighetserklæring.

På Uu-tilsynets nettside oppgis det at det kun er såkalte «hovedløsninger» som er omfattet av kravene om universell utforming. En hovedløsning defineres som «IKT-løsninger som er en integrert del av den måten virksomheten informerer og tilbyr sine tjenester til allmennheten på og som er knyttet til virksomhetens alminnelige funksjon». Uu-tilsynet viser til at kommunen kan ha flere ulike hovedløsninger, som alle må være universelt utformet, for eksempel nettstedet og apper.³

Revisjonen har bedt kommunen om å oversende tilgjengelighetserklæringer for de digitale læremidlene i kommunen, med eventuelle tilhørende dokumenter som for eksempel rutine for oppfølging av erklæringene. Revisjonen mottok fire tilgjengelighetserklæringer: Kommunen har sendt revisjonen tilgjengelighetserklæringer for Aunivers, Salaby, DragonBox og IntoWords. I tillegg viser kommunen i e-post 27.5.2026 at det foreligger tilgjengelighetserklæringer for Campus Inkrement, Disko Cappelen Damm, Gyldendal Norsk Forlag, Ordnett og Skolen Min Cappelen Damm.⁴ Det vil si at det foreligger tilgjengelighetserklæringer for de mest sentrale digitale læremidlene listet opp i tabell 1 i delkapittel 1.6, bortsett fra læremiddelet iMal. Revisjonen har ikke mottatt noen rutine for oppfølging av erklæringene.

Ifølge kommunen foreligger det ikke tilgjengelighetserklæringer for apper fra Apple og Microsoft, men kommunen viser til at leverandørene har egne nettsider med informasjon om tilgjengelighet (e-post 27.5.2026).

Kommunen arbeider ikke systematisk for å sikre tilgjengelighetserklæringer for samtlige digitale læremidler og applikasjoner, da dette vil være svært tidkrevende (intervju med enhetsleder for digitalisering og teknologi).

En tilgjengelighetserklæring skal etter forskrift om universell utforming av IKT-løsninger § 4e være detaljert, uttømmende og tydelig, og skal oppdateres regelmessig, minimum årlig. Den skal inneholde:

- a. En forklaring av innhold som ikke er universelt utformet, og en begrunnelse for hvorfor innholdet ikke kan følge kravene, samt en beskrivelse av universelt utformede alternativer, der det finnes.
- b. En beskrivelse av, og lenke til en tilbakemeldingsfunksjon, hvor enhver kan varsle virksomheten (kommunen) om mangelfull etterlevelse av kravene i forskriftens § 4b.

³ Uu-tilsynet om hovedløsning: [Kva seier forskrifta? | Tilsynet for universell utforming av ikt](#)

⁴ Disse er ikke oversendt og gjennomgått av revisjonen.

c. Lenke til håndhevingsprosedyren⁵ og informasjon om klagerett.

De fire oversendte tilgjengelighetserklæringene er bygget opp på samme måte. Alle inneholder informasjon om når erklæringen sist er oppdatert, samt en liste over 48 kriterier som leverandøren bekrefter eller avkrefter at det aktuelle læremidlet oppfyller. Kriteriene er hentet fra WCAG-standarden som er en internasjonal standard for universell utforming av innhold på nett.⁶ Kriteriene i standarden er beskrevet nærmere på hjemmesiden til Uu-tilsynet.⁷ Eksempler på kriterier er:

- **Ikke-tekstlig innhold** - å gi brukeren et tekstalternativ for innhold som ikke er tekst
- **Bare lyd og bare video** (forhåndsinnspilt) - å gi brukeren et alternativ når innholdet presenteres kun som lydklipp eller kun video uten lyd
- **Teksting** (forhåndsinnspilt) - å tilby teksting for forhåndsinnspilt video med lyd
- **Bruk av farge** - ikke bruk presentasjon som bygger utelukkende på farge
- **Kontrast** (minimum) – kontrastforholdet mellom teksten og bakgrunnen er minst 4,5:1
- **Endring av tekststørrelse** – teksten kan bli endret til 200 prosent størrelse uten tap av innhold eller funksjon
- **Justerbar hastighet** – tidsbegrensninger skal kunne justeres av bruker

Tabellen under oppsummerer innholdet i de fire tilgjengelighetserklæringene:

Tabell 2 Innhold i tilgjengelighetserklæringer

Læremiddel	Sist oppdatert	Oppfylte kriterier	Begrunnelser og ev. alternativer	Tilbakemeldings-funksjon – beskrivelse og lenke	Lenke til håndhevings-prosedyre og info om klagerett
Aunivers	28.2.2025	46 av 48	Ja. Ingen oppgitte alternativer.	Nei	Nei
Salaby	12.9.2024	39 av 48	Ja. Ingen oppgitte alternativer.	Nei	Nei
DragonBox	21.2.2024	22 av 48	Ja. Viser til ett alternativ ifm. manglende «sensoriske egenskaper».	Nei	Nei
IntoWords	25.4.2024	44 av 48	Ja. Ingen oppgitte alternativer.	Nei	Nei

⁵ I e-post 26.6.2026 fra Uu-tilsynet viser tilsynet til at håndhevingsprosedyre betyr her klagemulighetene til Diskrimineringsnemnda, som skal fremgå av tilgjengelighetserklæringen.

⁶ Mer informasjon om standarden er å finne her: [WCAG 2 Overview | Web Accessibility Initiative \(WAI\) | W3C](#)

⁷ Informasjon om kriteriene på Uu-tilsynets nettside: [WCAG-standarden | Tilsynet for universell utforming av ikt](#)

Tabellen viser at ingen av læremidlene oppfyller samtlige kriterier. Kriterier læremidlet ikke oppfyller er i de oversendte erklæringene markert som «Ikke relevant» og kommentert nærmere. En forklaring som ofte gjentas, er at læremidlet ikke har den typen innhold som kriteriet viser til.

I intervju oppgir enhetsleder for digitalisering og teknologi at det er leverandørene som har fylt ut tilgjengelighetserklæringene.

I e-post til revisjonen 26.6.2026 opplyser Uu-tilsynet:

Det er kommunen som stiller den aktuelle ressursen til disposisjon for sluttbrukeren som har ansvaret for at det foreligger en tilgjengelighetserklæring for den aktuelle ressursen. Det er også kommunen som vil være ansvarlig for at ikt-løsninger som er omfattet av regelverket og tilbys til sluttbrukeren etterlever kravene. Dette må sikres gjennom anskaffelsesavtaler etc. Der en ikt-løsning ikke etterlever kravene må kommunen erklære dette i tilgjengelighetserklæringen.

Det er nylig åpnet for at leverandører kan fylle ut informasjon som virksomheter kan benytte til å lage tilgjengelighetserklæring for den ikt-løsningen. Dette kalles en leverandørerklæring. En leverandør fyller ikke ut tilgjengelighetserklæringen for kommunen med mindre kommunen har gitt leverandøren kommunens tilgang til dette. [...] Det er kommunen som er ansvarlig for at en tilgjengelighetserklæring er tilstrekkelig fylt ut, selv om det skulle være mangler i grunnlaget gitt fra leverandør.

Altså; det leverandøren fyller ut er i utgangspunktet ikke en tilgjengelighetserklæring, ifølge Uu-tilsynet. Kommunen kan legge opplysningene fra leverandørerklæringen til grunn, men har ansvaret for at tilgjengelighetserklæringene er dekkende.

Enhetsleder for digitalisering og teknologi oppgir videre at kommunen ikke lagrer erklæringene i sine egne systemer. Erklæringene ligger i Feide-systemet⁸, der elever og foreldre har tilgang. Det finnes ifølge enhetsleder ikke noen tilbakemeldingsfunksjon i regi av kommunen for applikasjoner eller digitale læremidler, hvor elever eller foresatte kan melde tilbake om problemer med universell utforming.

I e-post fra Uu-tilsynet 26.6.2026 opplyser tilsynet om at lenke til tilgjengelighetserklæringen, med informasjon om hvordan man kan gi tilbakemelding eller klage, bør ligge på et eget område kommunen har på en underside eller et underdomene hos leverandøren, eventuelt på en av kommunens egne nettsider. Når det gjelder apper skal lenke til tilgjengelighetserklæringen ligge på kommunens nettside, eller sammen med nedlastningsinformasjon for appen.

Dokumentasjon av standarder og ansvarsforhold

Ifølge forskrift om universell utforming av IKT-løsninger § 5, andre ledd, skal kommunen kunne dokumentere ansvarsforhold i kommunen og hvilke standarder som er benyttet for universell utforming av den aktuelle IKT-løsningen.

⁸ Feide er en nasjonal fellesløsning for sikker innlogging og datadeling innen utdanning og forskning, som blant andre benyttes av grunnskoler i Norge.

I oversendte tilgjengelighetserklæringer vises det som nevnt over til kriteriene i WCAG-standarden. I intervju viser enhetsleder for digitalisering og teknologi til at standardene muligens også er dokumentert i anskaffelser og kontrakter, men at benyttede standarder burde vært dokumentert bedre. Kommunen har ifølge enhetsleder antagelig flere løsninger og mer tilpasning enn det som er dokumentert.

Når det gjelder dokumentasjon av ansvarsforhold har revisjonen i dokumentforespørsel til kommunen bedt om å sende over aktuelle dokument(er) som beskriver roller og ansvar knyttet til å overholde kravene i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger, herunder digitale læremidler. Vi har imidlertid ikke mottatt noen dokumentasjon fra kommunen som viser dette.

I intervjuer med skolesjef samt enhetsleder for digitalisering og teknologi, bekreftes det at ansvar for å ivareta krav til universell utforming ikke er skriftlig nedfelt i kommunen. Enhetsleder for digitalisering og teknologi viser til at det er skoleeier, ved skolesjef og kommunalsjef oppvekst som i praksis har dette ansvaret. Førstnevntes ansvar er å bistå skoleeier med å sørge for at krav til universell utforming av digitale læremidler og apper er ivaretatt.

2.2.2 Krav ved anskaffelser

Revisjonen har undersøkt hvilke krav som ble stilt til universell utforming ved anskaffelsen av læringsunivers i 2023. Det var Aschehougs Aunivers som vant konkurransen. En gjennomgang av kravspesifikasjonen viser at det ikke er stilt eksplisitte krav til universell utforming, men at det er stilt krav til brukervennlighet som ble utdypet slik: «Løsningen har et minimalistisk design. Med minimalistisk design mener vi at unødvendig støy i skjermbildet er fjernet, og at det er enkelt og intuitivt å finne frem».

Enhetsleder for digitalisering og teknologi bekrefter i intervju at det ikke ble stilt tydelige krav til universell utforming da læringsuniverset Aunivers ble anskaffet i 2023. Enhetsleder peker på at en fordel med å stille mer eksplisitte krav til universell utforming er at man slipper å anskaffe flere løsninger/apper for å oppfylle kravene.

Enhetsleder oppgir videre at kommunen for tiden arbeider med å anskaffe et nytt læringsunivers, der det i anskaffelsen er stilt et mer eksplisitt krav om at løsningen skal tilfredsstille kravene til universell utforming.⁹ Universell utforming vektlegges likevel mindre enn andre hensyn i anskaffelsen. Kravene kunne ifølge enhetsleder med fordel vært tydeligere, det kunne for eksempel vært et eget tildelingskriterium.

Enhetsleder forteller at når leverandørens tilbudte løsninger vurderes i denne runden, deltar skoleeier, rektorer, avdelingsledere, lærere og ressurslærere. Da vurderes blant annet universell utforming skjønnsmessig i de skriftlige svarene fra leverandørene og i demonstrasjoner av løsningen. Samtidig viser enhetsleder til at vurderingsgruppa nok er mer opptatt av andre hensyn, og at den langt på vei legger til grunn at leverandørene oppfyller kravene til universell utforming. Kommunen har ikke noen skriftlig sjekkliste for hva som skal vurderes når det gjelder universell

⁹ I e-post fra kommunen 27.5.2026 oppgis det at kravet er formulert slik: «Løsningen har et minimalistisk design der unødvendig støy i skjermbildet er fjernet, og at det er enkelt og intuitivt å finne frem. Løsningen tilfredsstiller kravene til universell utforming».

utforming. I praksis vurderer gruppa blant annet om det er automatisk språkstøtte, lydopplesning og om det kan endres skriftstørrelse.

2.2.3 Oversikt over risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring – og tiltak

Oversikt over risiko

Revisjonen har i dokumentforespørsel etterspurt kommunens risikovurderinger av likeverdig opplæring, herunder hvordan innføring og bruk av digitale læremidler kan hindre elevers rett til likeverdig opplæring. Kommunen har ikke oversendt dokumentasjon av slike vurderinger og det bekreftes i intervjuer at slike risikovurderinger ikke er gjennomført. Vi har på forespørsel heller ikke mottatt en oversikt eller liste over innmeldte avvik knyttet til manglende universell utforming av digitale læremidler, eller en bekreftelse på at det ikke har forekommet slike avvik.

Skolesjef og en av rektorene oppgir i intervju at det er dialog med enhet for digitalisering og teknologi når det oppstår behov for læremidler og nødvendig universell utforming. Enhetsleder for digitalisering og teknologi viser til at de har fått tilbakemeldinger fra skolene om at det ikke er mulig å få lest opp tekst i noen digitale læremidler og applikasjoner, men ingen andre tilbakemeldinger på manglende universell utforming knyttet til de digitale læremidlene.

I intervju med rektorer og spørreundersøkelse blant lærerne pekes det ikke eksplisitt på risiko knyttet til likeverdig opplæring ved innføring av digitale læremidler, men det pekes på flere forhold som slik revisjonen oppfatter det, kan medføre nettopp en slik risiko. Synspunktene kan oppsummeres slik:

- Det har vært manglende medvirkning fra lærere når det gjelder innføring av digitale læremidler. Aunivers trekkes særlig frem i denne sammenhengen.
- Det er vanskelig å få oversikt over hvilke apper som er tilgjengelige for bruk i skolen og det mangler tilfredsstillende informasjon fra sentralt hold om dette.
- Tilgjengelige digitale læremidler er ikke av god nok kvalitet og/eller har mangler. Både Aunivers og gratis-/billigapper trekkes frem her.
- Det mangler en tydelig overordnet strategi og retningslinjer for bruk av KI i skolen.
- Lærere savner en reell mulighet til å velge mellom digitale og analoge læremidler. Mange trekker frem at de savner fagbøker og at økt skjermbruk oppleves som krevende både for lærere og elever.

Forebyggende og risikoreduserende tiltak

Revisjonen har i dokumentforespørsel bedt kommunen om å oversende relevante dokumenter som viser hvilke risikoreduserende tiltak som er gjennomført for å sikre overholdelse av krav om universell utforming av digitale læremidler. Det er ikke oversendt noen dokumentasjon til dette punktet.

I intervju viser skolesjefen og enhetsleder for digitalisering og teknologi til at de tre viktigste systematiske tiltakene for å sikre elevene en likeverdig opplæring ved bruk av digitale læremidler er:

- alle elevene har fått iPad
- elevene bruker Microsoft Office-produkter
- kommunen stiller krav om universell utforming i anskaffelser

I kommunens svarbrev vises det til følgende når det gjelder iPad:

Tidligere var digitale hjelpemidler noe som først og fremst ble gitt til elever med særskilte behov gjennom spesialpedagogiske tiltak. Dette gjorde at enkelte elever ble synlige og i noen tilfeller stigmatisert. Ved at alle elever nå har samme digitale enhet, er tilretteleggingen integrert i hverdagsløsningen, og elevene har like muligheter til å benytte tilgjengelighetsfunksjonalitet uten at dette skiller dem fra resten av elevgruppen. Elever med andre behov kan for eksempel få eget program eller app installert på sin enhet.

Den ene rektoren peker også på at alle elever i tillegg til nettbrett får øretelefoner, tastatur og opplæring i IntoWords (lese- og skrivestøtte for alle elever). Den andre rektoren viser til at man på aktuell skole har innført iPadfrie uker for å redusere skjermbruk og sikre en balansert bruk av digitale og analoge læremidler. Dette vurderes som mest gunstig for elevenes læring.

Skolesjefen oppgir at kommunen iverksetter tiltak til enkeltelever etter hvert som behovene oppstår.

2.3 Revisjonens vurderinger

2.3.1 Dokumentasjon av tilgjengelighetserklæringer, ansvarsforhold og standarder

Revisjonen legger i undersøkelsen til grunn at kommunen skal dokumentere tilgjengelighetserklæringer for digitale læremidler som benyttes i skolene, og at disse er i henhold til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger § 4e. Kommunen har sendt over tilgjengelighetserklæringer for fire av læremidlene som er i bruk, herunder for læringsuniverset som benyttes i hele grunnskolen i kommunen, og viser til at det foreligger ytterligere fem erklæringer. Samtidig er ikke disse erklæringer som kommunen selv har utarbeidet, eller sørget for at oppfyller kravene til tilgjengelighetserklæringer i forskriften.

I tillegg benytter kommunen seg av flere digitale læremidler der det ikke foreligger tilgjengelighetserklæringer. Her vil vi særlig trekke frem iMal, som er et sentralt læremiddel på barneskolene, og Microsoft Office-produktene som benyttes i hele kommunen. Kommunen viser til at felles bruk av Microsoft Office-produktene er et av de tre viktigste tiltakene for å sikre likeverdig opplæring, og dette er slik revisjonen oppfatter det dermed en hovedløsning som krever at kommunen utarbeider tilgjengelighetserklæring(er).

De oversendte tilgjengelighetserklæringene har flere mangler. Blant annet mangler det beskrivelse av tilbakemeldingsfunksjon og informasjon om klagerett i erklæringene. Erklæringene er heller ikke oppdatert i henhold til krav i forskrift om at de skal oppdateres minimum årlig.

Kommunen skal ifølge forskrift om universell utforming av IKT-løsninger også dokumentere ansvarsforhold og hvilke standarder som er benyttet for universell utforming. Det vises til kriteriene i WCAG-standardene i de tilgjengelighetserklæringene som foreligger, men kommunen peker selv på at benyttede standarder kunne vært bedre dokumentert. Ansvarsforhold knyttet til ivaretagelse av universell utforming er ikke dokumentert i Rælingen kommune. Slik revisjonen ser det kan manglende dokumentasjon av ansvarsforhold føre til uklarhet rundt hvem som skal følge opp kravene og videre til manglende oppfølging.

2.3.2 Krav til universell utforming ved anskaffelser

Elever har krav på likeverdig opplæring, jf. opplæringslova § 11-6 og likestillings- og diskrimineringsloven § 1. Mangel på universell utforming av de digitale læringsmidlene kan svekke etterlevelsen av dette kravet. Administrasjonen i Rælingen kommune viser til at å stille krav om universell utforming ved anskaffelser, er et av de viktigste tiltakene for å sikre likeverdig opplæring ved bruk av digitale læremidler.

Revisjonens vurdering er at det kan stilles tydeligere krav til universell utforming ved anskaffelser av digitale læremidler i Rælingen kommune. Krav om universell utforming var ikke et eksplisitt krav i kravspesifikasjonen ved anskaffelse av læringsuniverset (læringsplattformen) i 2023. Kommunen er i gang med en ny anskaffelse på området, der kravet om universell utforming er tydeliggjort sammenlignet med i 2023. Kommunen oppgir også at det er for ressurskrevende å sørge for at de ulike læremidlene tilfredsstiller krav til universell utforming, jf. punkt over om manglende tilgjengelighetserklæringer for en rekke av applikasjonene som er i bruk.

2.3.3 Oversikt over risiko og tiltak for å forebygge og redusere risiko

Rælingen kommune har ikke gjennomført en risikovurdering av eventuell risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring ved innføring og bruk av digitale læremidler. Undersøkelsen indikerer at det likevel er risiko på området, da flere viser til manglende involvering av lærerne ved innføring av digitale læremidler, mangel på analoge læremidler som et alternativ til digitale læremidler, manglende oversikt over tilgjengelige digitale læremidler og for dårlig kvalitet på de digitale læremidlene som er tilgjengelige.

Når det gjelder tiltak for å redusere risiko for manglende likeverdig opplæring, viser kommunen til flere tiltak, blant annet at alle elever har fått en iPad, at alle elever får samme opplæring i IntoWords og at alle elever bruker Microsoft Office-produkter. Videre vises det til at kommunen iverksetter tiltak ut fra den enkelte elev sitt behov. Revisjonen vurderer at dette kan være viktige og målrettede tiltak, men etterlyser systematikk i arbeidet med å sette inn tiltak basert på gjennomførte risikovurderinger, jf. kommuneloven § 25-1, bokstav c.

3 KOMPETANSE BLANT LÆRERNE

3.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Kommunen skal sørge for at ansatte i skolen har den riktige og nødvendige kompetansen, herunder at lærerne har kompetanse i digitale læremidler.

For å kunne utvikle kompetansen i digitale læremidler, bør kommunen ha oversikt over kompetansebehovet blant lærerne. Videre bør kommunen ha planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse, og iverksette tiltak slik at lærerne får kompetansen.

For problemstilling 2 har vi konkretisert følgende krav og forventninger til kommunen:¹⁰

Problemstilling 2	Krav og forventninger til kommunen
I hvilken grad sikrer kommunen nødvendig kompetanse blant lærere i forbindelse med innføring og bruk av digitale læremidler i skolen?	→ Kommunen bør ha oversikt over kompetansebehovet blant lærerne for å ta i bruk digitale læremidler. → Kommunen bør ha planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. → Kommunen bør iverksette tiltak for at lærere får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen.

3.2 Oversikt over kompetansebehovet

3.2.1 Skoleeiers oversikt over kompetansebehovet

Skolesjefen forteller at kommunen ikke har noen dokumentert oversikt over kompetansebehovet blant lærerne.

Skolesjefen opplyser i intervju at kommunen innhenter informasjon om skolenes kompetansebehov fra rektorene i kvalitetsdialogen og gjennom IKT-arbeidsgruppen. Her får skolesjefen informasjon om hvilke kurs eller opplæring skolene har behov for. Kvalitetsdialogen er halvårlige møter skolesjefen har med hver enkelt skole. Ifølge agendaen for høsten 2025 er møtene en arena for felles refleksjon, erfaringsdeling og strategisk utvikling. Ifølge skolesjefen er ofte hele skoleledelsen med, samt ressurslærere og andre nøkkelpersoner, for eksempel elevrådsleder.

IKT-arbeidsgruppen, som startet opp sitt arbeid i november 2025, består av lærere, ressurslærere, skoleledere og ansatte fra enhet for digitalisering og teknologi. Rådgiver i enhet for digitalisering og teknologi opplyser i e-post 27.5.2026 at gruppa i mai 2026 hadde møttes fem ganger.

¹⁰ Se vedlegg 2 for fullstendige revisjonskriterier.

Kommunalsjefen for oppvekst forteller i intervju at kompetansebehovet til lærerne bør dokumenteres systematisk både av hver enkelt skole og av skoleeier for skolene samlet. Det er imidlertid viktig at kartleggingene blir nyttige og brukbare. Kartleggingene må beskrive hva lærerne samlet sett har behov for, både på hver skole og samlet i kommunen.

3.2.2 Skolenes oversikt over kompetansebehovet

Både rektor ved Marikollen ungdomsskole og rektor ved Smestad skole forteller at de fanger opp behov for kompetanseheving på flere måter.

Rektor ved Smestad skole opplyser at skolen gjennomfører jevnlige kartlegginger for å undersøke behovet, og lærerne melder inn behov selv. Videre spiller avdelingslederne og ressurslærerne i lesing og regning en viktig rolle i å fange opp behovene. I tillegg blir det stilt spørsmål om det er behov for kompetanseheving i forbindelse med interne gjennomganger av læremidlene. Ledelsen har identifisert konkrete kompetansebehov, blant annet knyttet til bruken av OneNote og Teams.

Rektor ved Marikollen ungdomsskole forteller at behovene avdekkes løpende gjennom dialog og møter med lærerne. Rektor får også informasjon om behovet fra avdelingslederne. Videre har skolen gjennomført en enklere undersøkelse der lærerne vurderte sin egen digitale kompetanse. I tillegg opplyser rektor at det alltid gjennomføres en felles gjennomgang med lærerne ved skoleårets start om hvilke kompetansetiltak det er behov for, og mot slutten av året gjennomføres en evaluering av hvilke tiltak som har vært nyttige.

Samtidig forteller rektorene for Marikollen ungdomsskole og Smestad skole at de ikke har noen systematisk, dokumentert oversikt over lærernes kompetanse i digitale læremidler, eller behovet for kompetanseheving på spesifikke områder.

3.3 Planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse

På spørsmål om Rælingen kommune har en kompetanseplan for lærerne hvor digitale læremidler inngår, viser skolesjef til dokumentet «Kompetanseplanlegging for Oppvekst-Skole i 2025 og fremover». Et punkt i planen er «Digital utvikling», med underpunkter «AI-hvordan bruke og implementering» og «Pedagogisk bruk av IKT». Skolesjef og IKT-avdelingen er oppført som ansvarlige.

Ifølge skolesjefen skal planen brukes på avdelingsnivå i skolene, som utgangspunkt for dialog med medarbeiderne om hvilken kompetanse avdelingen har. De to rektorene vi intervjuet, mener imidlertid at planen ikke er styrende for arbeidet med kompetanse på deres skole. Begge opplyser videre at skolene deres ikke har en egen plan for kompetanseheving hos lærerne som dekker digitale læremidler.

Kommunalsjefen for oppvekst forteller i intervju at den viktigste kompetanseutviklingen skjer på hver enkelt skole, i lærernes profesjonsfellesskaper, hvor lærerne deler erfaringer og kompetanse. Skolenes 38-ukersplaner styrer tiden som er avsatt til det profesjonsfaglige samarbeidet mellom lærerne hver uke.

Revisjonen har innhentet 38-ukersplaner for skoleåret 2025-2026 fra fem skoler, og undersøkt hva planene inneholder om kompetanseheving i digitale læremidler. Det varierer hvor detaljerte planene

er, og hvor mye de inneholder om digitale læremidler. Planen til Fjerdingby skiller seg ut. Den inneholder flere aktiviteter med kompetanseheving i digitale læremidler i løpet av flere uker:

- En gjennomgang av digitale fagressurser og hvordan de ulike trinnene bruker dem i det pedagogiske arbeidet,
- kurs i DragonBox,
- kurs i Aunivers og
- et webinar om et lesestøtteprogram for elever i engelsk.

I de andre fire planene ser det ut som det er én til to uker i hver plan med aktiviteter med kompetanseheving i digitale læremidler. Planene til Marikollen ungdomsskole og Sandbekken ungdomsskole beskriver én slik aktivitet. Den er knyttet til IntoWords. Rektor ved Marikollen skole forteller i intervju at den gjeldende 38-ukersplanen (for 2025-2026) er relativt grovskisset.

Innholdet i planene om å øke kompetanse i Teams og OneNote varierer også en del fra skole til skole. Dette er nærmere beskrevet i delkapittel 4.3.3.

Kommunalsjefen opplyser i intervju at graden av konkretisering og detaljnivå i 38-ukersplanene bør være rimelig likt mellom skolene, slik at ikke én skole har svært detaljerte planer og en annen svært overordnede.

Det kom ikke frem av noen av 38-ukersplanene hvilket kompetansebehov som tiltakene var basert på. Kommunalsjefen forteller i intervju at kompetansebehovet bør komme frem i skolenes 38-ukersplaner.

Enhetsleder for digitalisering og teknologi og rektor ved Smestad skole forteller i intervju at det er mangler ved systematikken i arbeidet med heving av den digitale kompetansen hos lærerne. Enhetslederen mener kommunen bør ha et årshjul eller lignende med kurs og andre kompetansetiltak. Rektor ved Smestad skole mener arbeidet med digitalisering i skolen generelt er sårbart og avhengig av enkeltpersoner på hver skole. Det gjelder også arbeidet med lærernes kompetanse i digitale læremidler. Det blir ifølge rektoren for mye prøving og feiling hos lærerne, og for lite systematisk og dyptgående kompetanseutvikling.

3.4 Tiltak for at lærere får tilstrekkelig kompetanse

3.4.1 Felles tiltak

Kommunen opplyser i sitt skriftlige svar til revisjonens dokumentforespørsel at Aschehoug har gjennomført opplæring for lærerne i det digitale læringsuniverset Aunivers hver høst i forbindelse med skolestart. Det har også blitt gitt opplæring av andre forlag og appleleverandører. Videre opplyser enhet for digitalisering og teknologi i intervju at det har blitt gjennomført opplæring ved anskaffelser av enkelte nye digitale verktøy, læremidler og applikasjoner. En del av skolene, spesielt de to ungdomsskolene, har takket nei til flere opplæringsøkter.

Rådgiver i enhet for digitalisering og teknologi opplyser i e-post 27.5.2026 at alle skolene har en ressurslærer IKT. Ressurslærerne har flere oppgaver, og ifølge rådgiveren vil det nok variere i hvilken grad ressurslærerne bistår andre lærere. Det er ifølge rådgiveren heller ikke gitt at ressurslærer IKT

er den som skal kunne alle programmer såpass godt at de skal drive opplæring. Det kan for eksempel være ressurslæreren i lesing som gir opplæring innenfor leseprogrammet iMal.

I spørreundersøkelsen spurte vi lærerne om de opplever at de får hjelp, hvis de behøver teknisk hjelp med en digital enhet, et digitalt verktøy eller læremiddel. Svarene viser at bare to prosent svarte i svært liten grad, og at elleve prosent svarte i liten grad. Resten svarte i noen grad, i stor grad eller i svært stor grad. I det åpne spørsmålet om lærerne hadde noen forslag til hvordan Rælingen kommune kan forbedre lærernes kompetanse i bruken av digitale læremidler, verktøy og enheter, var det noen som ønsket en ansatt på skolene som kunne hjelpe lærerne med det digitale.

3.4.2 Tiltak ved Marikollen ungdomsskole og Smestad skole

Kommunen opplyser i sitt skriftlige svar til revisjonens dokumentforespørsel at skolene har hatt opplæring i egen regi ved blant annet ressurslærere IKT, og ressurslærerne i lesing og regning.

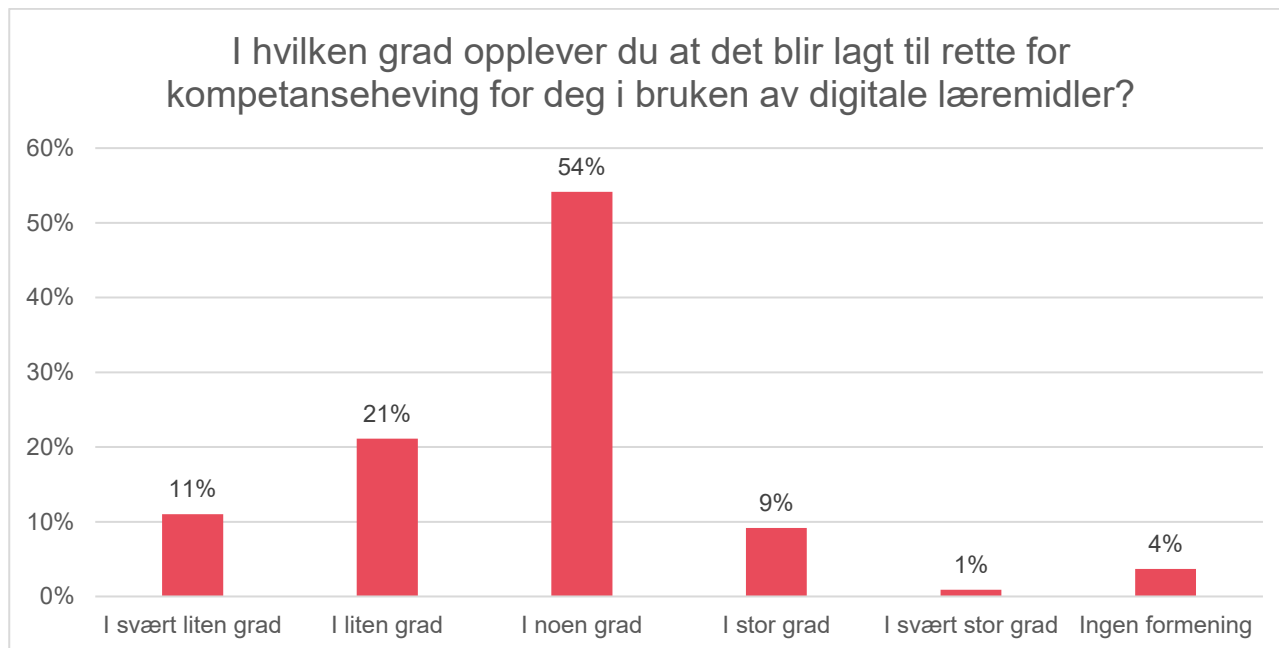
Rektor ved Smestad skole forteller at skolen har lagt inn tiltak for å heve kompetansen i digitale læremidler og verktøy i felles planleggings- og møtetid. Skolen har ifølge rektor workshops innimellom, og har hatt egne kursrekker, for eksempel i DragonBox.

Rektor ved Marikollen ungdomsskole forteller at skolen legger til rette for erfaringsdeling i fellestiden til lærerne, hvor lærerne og spesielt skolens ressurslærer IKT viser tips og løsninger i digitale læremidler og verktøy. Rektor forteller videre at skolen har invitert lærerne til workshops, blant annet i samarbeid med ressurslærer IKT, hvor lærerne kan velge temaer de ønsker å fordype seg i.

Både rektor ved Marikollen ungdomsskole og Smestad skole forteller at den aktuelle skolens ressurslærer IKT bistår lærerne ved behov.

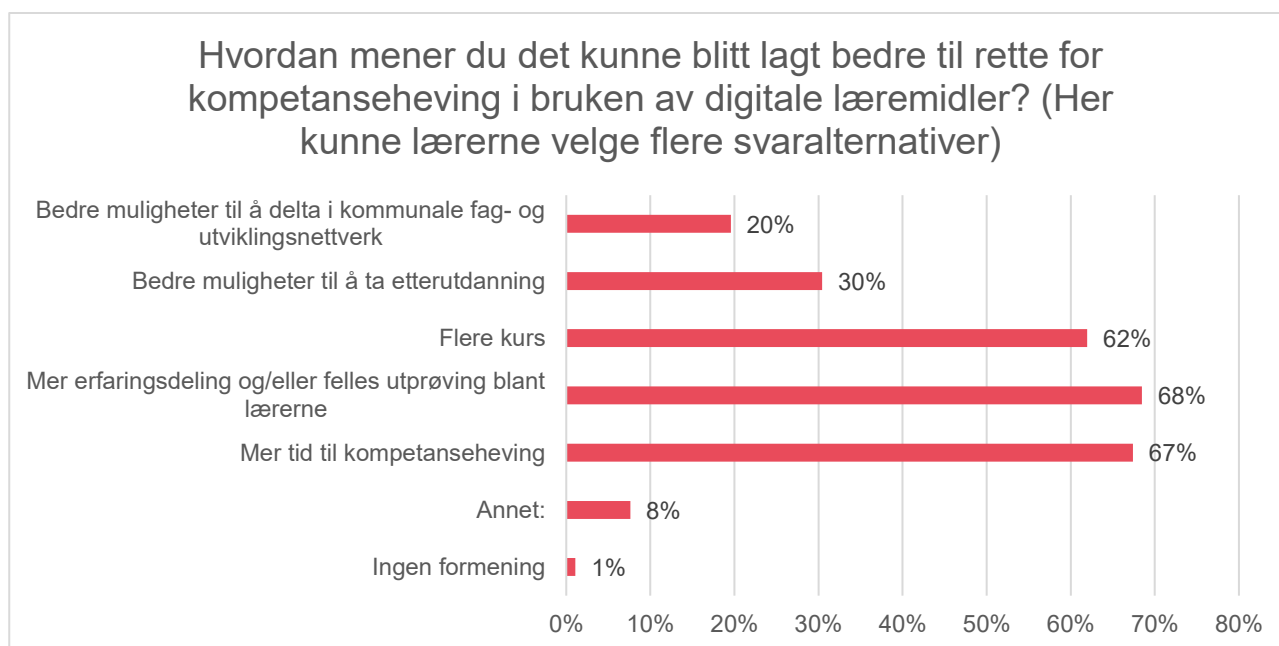
3.4.3 Lærere og rektors synspunkter på tiltak for kompetanseheving

Vi spurte lærerne om hvordan de opplever at det blir lagt til rette for kompetanseheving i bruken av digitale læremidler. Svarene er fremstilt i diagrammet under.

Diagram 1 Tilrettelegging for kompetanseheving

N=109

Diagrammet viser at nesten en tredjedel av respondentene mener at det i svært liten grad eller liten grad blir lagt til rette for kompetanseheving. Vi stilte disse respondentene, pluss de som svarte «i noen grad» et oppfølgingsspørsmål om hvordan de mente det kunne blitt lagt bedre til rette for kompetanseheving. Svarene er gjengitt i diagrammet under:

Diagram 2 Oppfatninger om hvordan det kan legges bedre til rette

N=92

Diagrammet viser at lærerne særlig ønsker mer erfaringsdeling og/eller felles utprøving blant lærerne, mer tid til kompetanseheving og flere kurs.

Vi stilte lærerne et åpent spørsmål om de hadde noen forslag til hvordan Rælingen kommune kan forbedre lærernes kompetanse i bruken av digitale læremidler, verktøy og enheter. Mange svarte at de ønsket flere kurs, men det var viktig at de er relevante og gode, for eksempel ved at de er tilpasset nivået som lærerne ligger på. Som nevnt tidligere i rapporten, er det en «strekk i laget» blant lærerne. Rektor for Marikollen ungdomsskole hadde et lignende synspunkt i intervju. Han forteller at kurset i Aunivers, som skolen ble tilbudt av kommunen, ikke er godt nok tilpasset at lærerne befinner seg på svært ulike nivå. Skolen takket derfor nei til et oppfølgingsopplegg, fordi skolen vurderte at kompetansen som finnes internt, særlig gjennom ressurslæreren, er bedre tilpasset skolens behov.

Det var også noen helt konkrete forslag til forbedringer i kompetansetiltakene i svarene på de åpne spørsmålene:

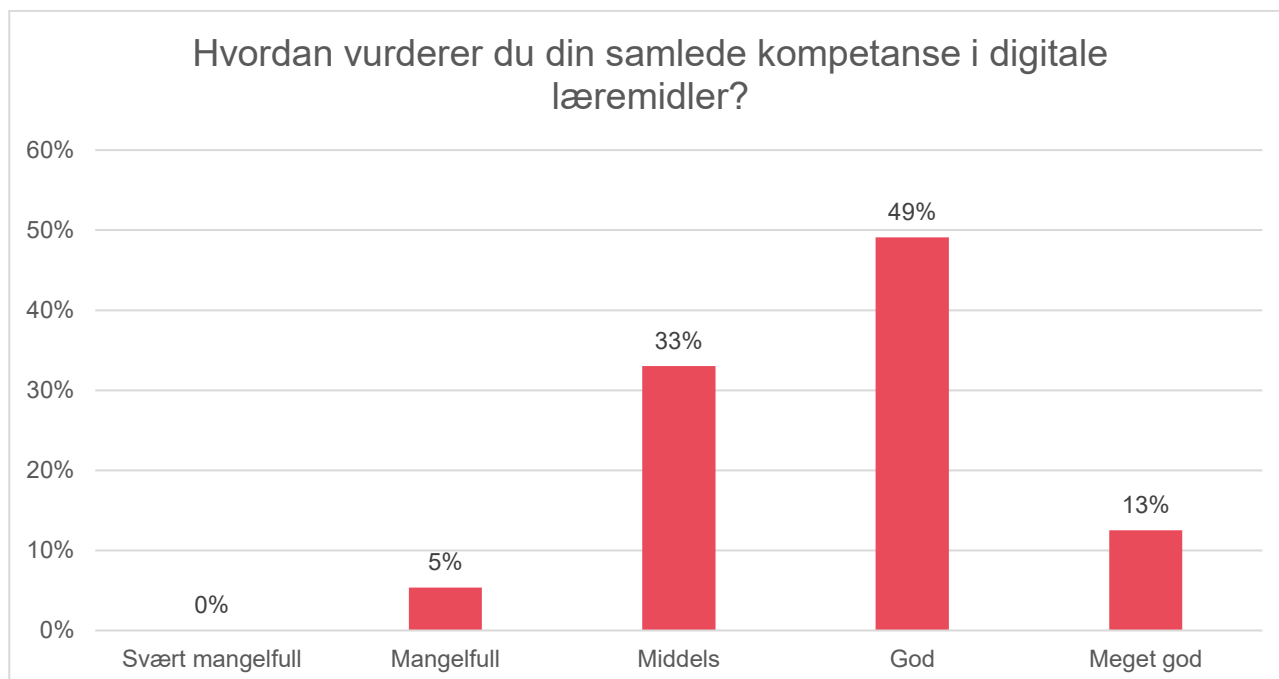
- Unngå å gjøre alle kurs obligatoriske for alle. Tilby andre alternativer til dem som er viderekomne.
- Dele læringsvideoer hvor man gjennomgår et digitalt læremiddel, hvordan det er bygget opp, hvordan det er tenkt brukt og hvordan man kan ha oversikt over hva som faktisk blir gjort. Noen trenger å ta innlæringen i sitt eget tempo.

Noen svarte også at det er behov for god nok opplæring når det introduseres nye systemer, verktøy og apper. Rektoren ved Smestad skole kom også inn på dette forbedringspunktet i intervjuet. Hun opplever at det noen ganger blir for lite informasjon ut til skolene om hva som skjer, hvilke verktøy som tas i bruk og hvilke føringer som gjelder. Hun viser til innføringen av den nye filterløsningen Jamf som et eksempel.¹¹ Her opplevde skolene at informasjonen var mangelfull, og at henvisninger til innlegg på ansattportalen ikke var tilstrekkelig. Hun forteller videre at det burde ha vært bedre kursing ved innføring av nye digitale tavler. Rektor mener også at det er et stort behov for at enhet for digitalisering og teknologi rydder i app-utvalget, inkludert digitale læremidler, og gir tydelig informasjon til lærerne om hvilke som kan brukes, hvilke som er trygge, hvor data lagres, og hvordan verktøyene skal brukes.

3.4.4 Lærernes egenvurderte kompetanse

Noen svar fra spørreundersøkelsen gir et inntrykk av kompetansebehovet til lærerne i Rælingen kommune. Diagram 3 viser at de fleste lærerne mener de har en grei samlet kompetanse i digitale læremidler.

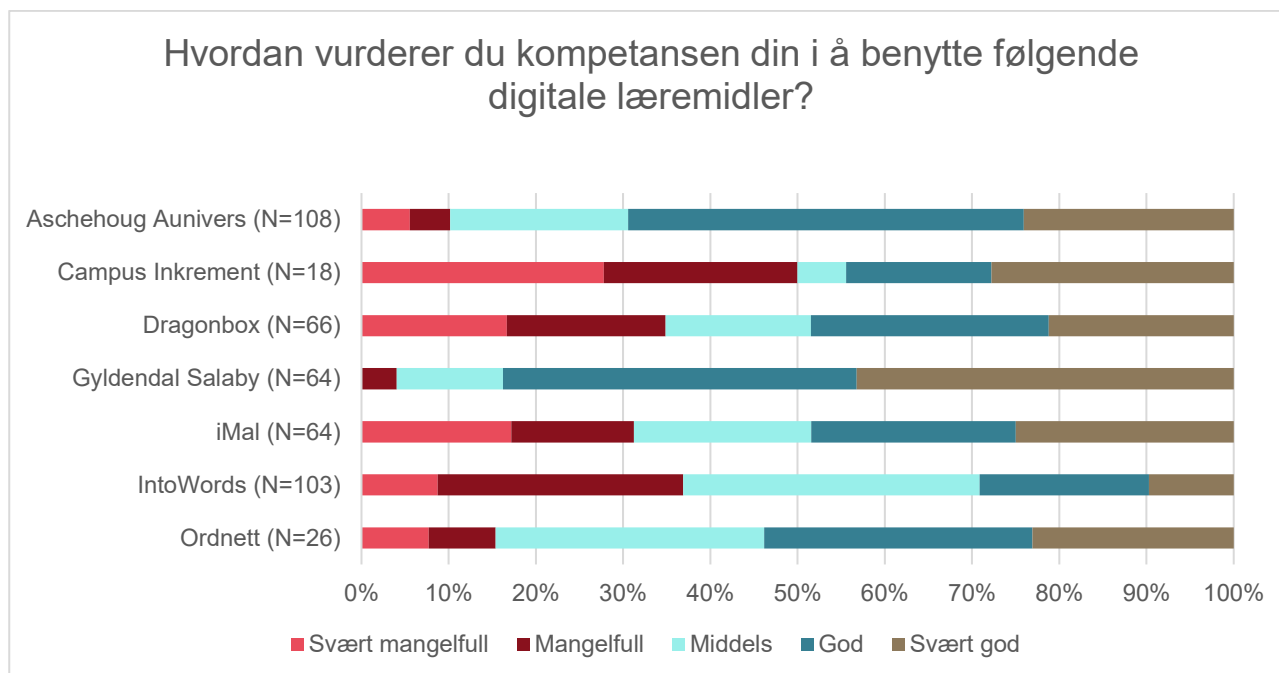
¹¹ Jamf er et internasjonalt Apple-verktøy som gir både lærere og foresatte bedre kontroll over hva elevene kan bruke nettbrettene sine til (Utdanningsnytt 2024).

Diagram 3 Lærernes vurdering av sin egen kompetanse i digitale læremidler

N=112.

Diagrammet viser at 49 prosent mener at kompetansen deres er god og 13 prosent at den er meget god. Videre mener 5 prosent at den er mangelfull, og ingen at den er svært mangelfull.

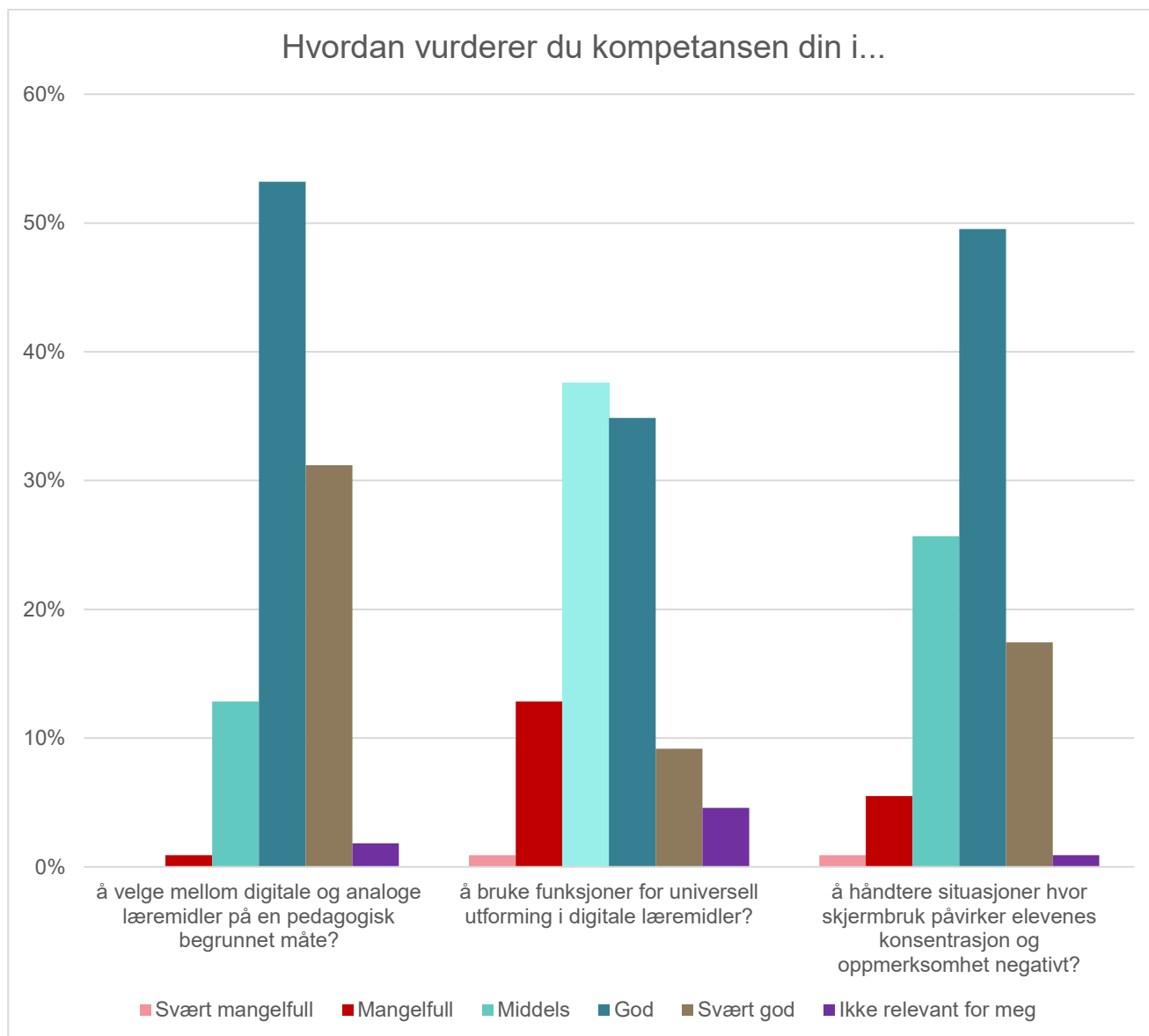
Videre spurte vi lærerne om hvordan de vurderer sin kompetanse i noen sentrale digitale læremidler. Vi valgte ut læremidlene i dialog med Rælingen kommune, for å finne frem til de som var mest relevante å spørre om (se delkapittel 1.6 for en beskrivelse av læremidlene). Diagram 4 viser svarene vi fikk. Vi spurte barneskolelærerne bare om digitale læremidler i bruk i barneskolen, og det samme gjaldt ungdomsskolelærerne. Vi fjernet de som svarte at læremiddelet ikke var relevant for dem fra diagrammet. Derfor varierer antall respondenter fra læremiddel til læremiddel.

Diagram 4 Kompetanse i utvalgte digitale læremidler

Diagrammet viser at lærerne vurderer kompetansen ganske ulikt fra læremiddel til læremiddel. Kompetansen fremstår som høyest i Aschehoug Aunivers og Gyldendal Salaby, der en stor andel oppgir at de har god eller svært god kompetanse. Lærerne vurderer kompetansen sin som svakere i iMal, DragonBox og IntoWords. Det var få som vurderte kompetansen sin i Campus Inkrement og Ordnett, som brukes på de to ungdomsskolene. Mens de fleste som svarte, mener kompetansen var middels eller god i Ordnett, så mener halvparten at kompetansen er svært mangelfull eller mangelfull i Campus Inkrement.

At lærerne vurderer kompetansen sin som dårligere i enkelte digitale læremidler, enn i digitale læremidler samlet sett, kan skyldes at de i vurderingen av enkelte digitale læremidler skal ta stilling til noen andre læremidler enn de som er mest brukt.

Vi stilte også lærerne noen spørsmål som handlet om kompetansen deres ved bruk av digitale læremidler. Svarene er fremstilt i diagrammet under.

Diagram 5 Kompetanse ved bruk av digitale læremidler

N=109

Diagrammet viser at lærerne opplever kompetansen sin som god i å velge mellom digitale og analoge læremidler på en pedagogisk begrunnet måte. Videre mener et klart flertall at de har god eller svært god kompetanse i å håndtere situasjoner hvor skjermbruk påvirker elevenes konsentrasjon og oppmerksomhet negativt. De aller fleste mener de har middels, god eller svært god kompetanse i å bruke funksjoner for universell utforming i digitale læremidler, men det er 13 prosent som mente kompetansen er mangelfull her.

Inntrykket fra spørreundersøkelsen er at det er et varierende kompetansebehov hos lærerne i digitale læremidler. Det samme kom frem i intervjuene med de to rektorene og enhet for digitalisering og teknologi: Mange lærere har god digital kompetanse, men det er store forskjeller mellom lærerne – det er en «strek i laget».

3.5 Revisjonens vurderinger

Rælingen kommune har til en viss grad oversikt over kompetansebehovet blant lærerne for å ta i bruk nye digitale læremidler. Skolesjefen og rektorene innhenter informasjon gjennom forskjellige kanaler. Blant annet opplyser rektorene å ha gjennomført kartlegginger og felles gjennomganger med lærerne om kompetansebehov. Samtidig viser undersøkelsen at det mangler en systematisk, dokumentert oversikt over lærernes kompetanse i digitale læremidler eller behovet for kompetanseheving på spesifikke områder. En slik oversikt kan etter revisjonens syn være et hjelpemiddel for å kunne iverksette målrettede og effektive tiltak, spesielt med tanke på at det er et sprikende kompetansebehov blant lærerne – både fra lærer til lærer, og fra læremiddel til læremiddel.

Kommunen har til en viss grad planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. De mest relevante planene synes å være skolenes 38-ukerplaner som styrer tiden som er avsatt til lærernes profesjonsfaglige samarbeid. Revisjonens gjennomgang viser at det varierer hvor detaljerte planene er fra skole til skole, og hvor mange aktiviteter de inneholder som er relevante for lærernes kompetanseheving i digitale læremidler. Ut fra dokumentasjonen vi fikk tilsendt fra kommunen, var det vanskelig å se sammenhengen mellom behov og aktivitet.

Kommunen har iverksatt flere tiltak for at lærere kan få økt sin kompetanse i å bruke digitale læremidler i undervisningen. Det har både blitt gjennomført felles kurs for skolene i kommunen, og det arbeides med å heve kompetansen på hver enkelt skole. Resultatene fra spørreundersøkelsen kan imidlertid tyde på at kommunen har et forbedringspotensial. Blant annet mener nesten en tredjedel av respondentene at det i svært liten grad eller liten grad blir lagt til rette for kompetanseheving. I undersøkelsen kom det også frem et behov for god nok informasjon og opplæring ved innføring av nye digitale læremidler og verktøy.

4 OPPFØLGING AV OPPDRAG FOR 2025

4.1 Problemstilling og revisjonskriterier

I kommunens handlingsprogram for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025 var det et oppdrag for 2025 for området oppvekst om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy for å:

- utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene
- styrke samarbeid mellom tjenester
- oppnå mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser

Handlingsprogrammet ble vedtatt av kommunestyret 11.12.2024 (sak 72/24).

Oppdraget gjelder i utgangspunktet for hele oppvekstområdet, det vil si også for barnehager, barnevern og andre oppveksttjenester, som PPT og forebyggende helsetjenester. Vi har undersøkt hvordan kommunen har jobbet med målsettingene om å utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene og mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser. Det vil si at vi ikke har undersøkt samarbeidet mellom tjenester, ettersom andre oppveksttjenester ligger utenfor undersøkelsen.

For å kunne vurdere om denne typen oppdrag er nådd, bør kommunen etablere indikatorer eller lignende, som et grunnlag for en slik vurdering.

For problemstilling 3 har vi konkretisert følgende krav og forventninger til kommunen:¹²

Problemstilling 3	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan har kommunen fulgt opp oppdraget for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolen?	→ Kommunen skal øke bruken av teknologi og digitale verktøy innen oppvekst for å ○ utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene ○ oppnå mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser → Kommunen bør etablere indikatorer eller lignende, som et grunnlag for å vurdere grad av måloppnåelse og oppfølging av oppdraget for 2025.

4.2 Konkretiseringen av oppdraget og vurderinger av utførelse

Skolesjefen opplyser i intervju at bakgrunnen for vedtaket var at skolene ikke utnyttet potensialet i Microsoft Teams og OneNote. Programmene ble ikke brukt nok av lærerne. I tillegg hadde administrativ ledelse i kommunen og skolene et ønske om å ta i bruk KI på en systematisk måte.

¹² Se vedlegg 2 for fullstendige revisjonskriterier.

Skolesjefen forteller i intervju at den administrative ledelsen i kommunen konkretiserte oppdraget i tre tiltak:

- Alle ansatte ved alle skoler skulle ta kurs i OneNote og Teams
- KI skulle tas i bruk i skolene
- Skolene skulle ta i bruk stafettlogg, som er et samhandlingsverktøy mellom elever, foreldre og andre kommunale tjenester. (Dette tiltaket har ikke revisjonen undersøkt, ettersom det faller inn under målsettingen om å styrke samarbeidet mellom tjenester, noe vi har avgrenset oss fra.)

Revisjonen ba i dokumentbestillingen administrasjonen om å sende over beskrivelser av indikatorer, eller lignende, som kommunen benytter for å vurdere i hvilken grad oppdraget er fulgt opp. Kommunen har ikke sendt oss noen dokumentasjon om dette.

Kommunalsjefen forteller i intervju at kommunen har erfart at indikatorer kan virke noe begrensende. Derfor legger kommunen nå mer vekt på kjennetegn som beskriver ønsket praksis og kvalitet. Kommunalsjefen ser likevel behovet for å ta i bruk noen indikatorer og beskrive ønskede kjennetegn bedre, for å tydeligere kunne vise til i hvilken grad oppdragene er fulgt opp.

4.3 Oppfølging av oppdraget om økt bruk av teknologi og digitale verktøy

4.3.1 Rapportering av oppdraget i tertialrapporter og årsrapporten

I kommunens tertialrapporter for 1. og 2. tertial samt i kommunens årsrapport for 2025 (sistnevnte behandlet i kommunestyret den 17.6.2026, sak 33/2026), rapporteres det med den samme teksten om oppdraget. Det står at «skolene har startet arbeid med å videreutvikle pedagogisk bruk og effektivitet i Office 365 og å ta i bruk KI i undervisningen.» (OneNote og Teams er programmer i Office 365).

Det står også at det pågår arbeid med å oppdatere og videreutvikle internkontrollsystemer og tilhørende verktøy for oppfølging i enhetene.¹³

I tertialrapportene og årsrapporten står det at oppfølgingen av oppdraget med å øke bruk av teknologi i oppvekst er forsinket. Ifølge skolesjefen var årsaken at kurs i OneNote og Teams skulle blitt gjennomført våren 2025, men rett før vinterferien 2025 gikk alle IKT-systemer i oppvekstsektoren ned, og det tok flere uker før systemene var tilbake i normal drift.

Ifølge kommunalsjefen avsluttes ikke arbeidet med oppdraget fra 2025 om økt bruk av teknologi, selv om det innføres nye oppdrag i 2026. I kommunens tertialrapport for 1. tertial 2026, er ikke oppdraget nevnt; her rapporteres det på nye oppdrag for det året.

4.3.2 Kommunens administrasjons oppfølging av vedtaket

Skolesjefen opplyser i e-post 5.5.2026 at oppdraget ble fulgt opp i 2025 og i 2026.

¹³ Det står også at det pågår implementering av Visma Flyt barnevern, men det er ikke relevant for vår undersøkelse, ettersom det handler om andre tjenester enn skoleområdet.

Skolesjefen opplyser i intervju at kursene i OneNote og Teams ble gjennomført høsten 2025, i regi av et eksternt firma, Kreasjon. Ifølge skolesjefen ble kurset holdt for to skoler om gangen. Kurset var delt opp i to runder, og i runde nummer to, ble deltakerne delt inn i to nivåer ut ifra kompetanse.

Kursene i Teams og OneNote var i utgangspunktet for alle ansatte i skolene. Kommunalsjef for oppvekst opplyser i intervju at skolenes deltakelse varierte ut ifra skolenes behov. De to ungdomsskolene deltok i mindre grad i kursene sammenlignet med barneskolene. Kommunalsjefen nevner at for eksempel Sandbekken skole i mindre grad deltok i kursopplegget, fordi skolen i større grad benyttet seg av Teams og OneNote enn de andre skolene. Rektor for Marikollen ungdomsskole opplyser i intervju at skolen ikke deltok i økten. Skolen har uansett årlige interne gjennomganger av Teams og OneNote.

Skolesjefen opplyste videre at kommunen ikke kom så langt med KI i 2025, utover at noen få ressurspersoner testet ut teknologien sammen med en ekstern leverandør i forbindelse med kurset i Teams og OneNote.

Videre opplyser skolesjef og kommunalsjef i intervju at digitale verktøy brukes mer og mer i kommunens styrings- og internkontrollarbeid, noe som er relevant også for skoleområdet. I intervjuene ble det blant annet opplyst at skoleledelsene og skoleeier bruker Moava, som er et digitalt internkontrollsystem. Nye verktøy for føring og oppfølging av elevfravær blir også tatt i bruk. Til slutt brukes også fagsystemet Visma Flyt Skole i større grad i skolene.

4.3.3 Skolenes oppfølging av oppdraget om økt bruk av teknologi

Kommunen skriver i sitt skriftlige svar at arbeidet med økt bruk av teknologi og digitale verktøy i skolene også er fulgt opp i styringslinjen. Utgangspunktet for styringen er kommunens handlingsprogram, som gir de overordnede politiske føringene for utvikling av skoleområdet. Med bakgrunn i føringene, utarbeider skolene strategiske planer, hvor bruk av teknologi og digitale verktøy inngår. De strategiske planene operasjonaliseres i skolenes 38-ukersplaner, som styrer tiden som er avsatt til profesjonsfaglig samarbeid.

Strategiske planer

Revisjonen har sett på skolenes strategiske planer, for å se hvordan oppdraget om økt bruk av teknologi og digitale verktøy har blitt fulgt opp. Skolesjefen opplyser i e-post 5.5.2026 at det ikke finnes noen strategiske planer gjeldende for 2025.

Skoleeier har utarbeidet en mal som skolene skal bruke for å utarbeide strategiske planer for perioden 2026-2029. I malen er et punkt «digital utvikling (Office 365 og KI) – Grunnkompetanse i Teams, OneNote og KI for alle ansatte.» Punktet reflekterer kommuneledelsens konkretisering av oppdraget, ettersom det handler om kompetanse i verktøyene Teams, OneNote og KI.

Skolene skulle selv fylle inn tiltak under punktet. Revisjonens gjennomgang av fem skolars strategiske planer for 2026-2029, viser at skolene har mål og tiltak om Teams, OneNote og KI i planene, men det varierer hvor utfyllende og konkrete planene er.

38-ukersplaner

De strategiske planene for 2026-2029 var på undersøkelsestidspunktet ikke konkretisert i 38-ukersplaner enda.

Vi har sett på fem skolars 38-ukersplaner for det foregående skoleåret (2025-2026), for å se hva de inneholder om OneNote, Teams og KI. Det har vi gjort, fordi oppdraget gjaldt for 2025 og det var disse tre digitale verktøyene som sto sentralt i kommuneledelsens konkretisering av hvordan oppdraget skulle gjennomføres.

Det varierer fra skole til skole hva det står om Teams og OneNote i planene. Planene til Marikollen ungdomsskole og Sandbekken ungdomsskole inneholder ikke noe informasjon om Teams og OneNote. Smestad skoles plan skiller seg ut, ved at OneNote og Teams er på agendaen flere ganger.

KI er kun omtalt i én av de fem 38-ukersplanene som vi gjennomgikk. Dette var i Nordby skoles plan der skolen hadde satt av tid i én uke til å styrke arbeidet med kildekritisk tenkning og praksis, for å ruste elevene til møter med og bruk av KI.

Oppfølgingen ved Smestad skole og Marikollen ungdomsskole av Teams, OneNote og KI

For å få utfyllende informasjon om hvordan skolene jobber med bruken av de tre digitale verktøyene som er sentrale i kommunens konkretisering av oppdraget (Teams, OneNote og KI), spurte vi rektorene ved Marikollen ungdomsskole og Smestad skole om hvordan skolene deres bruker verktøyene.

Rektorene ved Marikollen ungdomsskole og Smestad skole forteller at oppdraget for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy ikke førte til nye tiltak ved skolene. Oppdraget reflekterte i stedet skolenes pågående arbeid med digitalisering og bruk av teknologi.

Rektor ved Smestad skole forteller i intervju at skolen har satt inn en egen ressursperson som følger opp bruken av Teams og OneNote på hvert trinn, for å sikre god struktur og hensiktsmessig bruk av verktøyene. Ved Marikollen ungdomsskole har ressurslærer IKT ifølge skolens personalhåndbok ansvaret for å gi opplæring i bruk av Teams og OneNote. Rector ved Marikollen ungdomsskole forteller i intervju at skolen har årlige interne gjennomganger av Teams og OneNote, og at det er avgjørende at alle lærere behersker disse verktøyene og finner fram i dem.

Rektor ved Smestad skole forteller i intervju at skolen hittil har jobbet lite konkret med KI. Så langt har skolens ansatte hovedsakelig snakket om KI på et overordnet nivå, særlig knyttet til bevissthet og holdninger, men de har ikke hatt noen opplæring enda. Skolen skal arbeide videre med KI høsten 2026.

Rektor ved Marikollen ungdomsskole forteller at skolen har gjennomført felles opplegg sammen med Sandbekken om bruk av KI i undervisningen. Dette har blant annet omfattet problemstillinger knyttet til opphavsrett og pedagogisk bruk. Utover dette, har ikke skolen iverksatt konkrete tiltak for å heve lærernes kompetanse i KI.

Skriftlige spørsmål til rektorene om oppfølging av oppdraget

For å besvare revisjonens dokumentbestilling, der vi ba om dokumentasjon som viser hvordan oppdraget er fulgt opp, stilte skolesjefen skriftlig spørsmål til alle rektorene om hvordan skolen hadde utviklet kvaliteten på undervisningen ved å bruke digitale verktøy og teknologi. Oppsummert viser rektorenes svar at Teams og OneNote går igjen som viktige verktøy i skolenes arbeid, mens digitale

læremidler som iMal, Engasjerende leser, Lingdys og IntoWords brukes for å støtte elevenes læring og ulike behov.

Skolesjefen spurte også om hvordan digitale verktøy og teknologi har bidratt til å oppnå mer effektive administrative arbeidsprosesser. Her svarer alle skolene at de bruker Teams og OneNote, og svarene tyder på at bruken fører til bedre informasjonsdeling og samarbeid enn tidligere.

Skolesjefen opplyser i e-post 5.5.2026 at alle skolene hadde undervisningsplanlegging i OneNote i tiden som er avsatt til det profesjonsfaglige samarbeidet mellom lærerne.

4.4 Revisjonens vurderinger

Kommunen har satt i verk tiltak for å øke bruken av teknologi og digitale verktøy. Kommunen har holdt felles kurs i Teams og OneNote, og vi har fått opplyst at digitale verktøy brukes mer og mer i kommunens styrings- og internkontrollarbeid. Det blir arbeidet med bruken av teknologi og digitale verktøy i skolene, og arbeidet er også til en viss grad reflektert i skolenes planverk. Ifølge skolesjefen kom ikke kommunen så langt med KI i 2025, men det virker som skolene skal arbeide videre med KI i 2026.

Revisjonen vil peke på at oppdraget innebærer at bruken av teknologi og digitale verktøy innen oppvekst skal økes. Målsettingen er blant annet at bruken skal utvikle kvaliteten på undervisningen, og føre til mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser. Kommunen har ikke etablert indikatorer eller lignende, som et grunnlag for å vurdere dette. I årsrapporten for 2025, rapporteres det om at oppdraget er forsinket, og at skolene har startet et arbeid med å videreutvikle bruken av Office 365, og å ta i bruk KI. Forsinkelsen skyldtes ifølge skolesjef at alle IKT-systemer i oppvekstsektoren gikk ned rett før vinterferien 2025, og det tok flere uker før systemene var tilbake i normal drift.

Mangelen på indikatorer eller lignende (for eksempel kjennetegn), gjør det vanskelig for revisjonen å vurdere om bruken av teknologi eller digitale verktøy har økt, og om målene om kvalitet på undervisningen og effektive arbeidsprosesser er nådd.

5 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

Revisjonens konklusjon på den første problemstillingen er at kommunen til en viss grad sørger for å ivareta krav til universell utforming ved innføring av digitale læremidler i skolen.

Kommunen kan vise til tilgjengelighetserklæringer (i praksis leverandørerklæringer) for de fleste sentrale digitale læremidler, men har ikke selv utarbeidet disse erklæringene og sørget for at de oppfyller forskriftskravene. I tillegg mangler det erklæringer for enkelte sentrale læremidler og verktøy som brukes i skolen. Det mangler også beskrivelser av ansvarsforhold på området, og beskrivelser av benyttede standarder kunne vært bedre dokumentert.

Videre kan kommunen stille tydeligere krav til universell utforming ved anskaffelser. Ved anskaffelse av læringsuniverset i 2023 ble det ikke stilt krav til universell utforming eksplisitt. Kommunen er i gang med en ny anskaffelse på området, der kravet om universell utforming er tydeliggjort sammenlignet med i 2023.

Kommunen mangler også oversikt over risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring, men har satt inn flere tiltak for å redusere risiko for manglende likeverdig opplæring. Undersøkelsen indikerer at det likevel fortsatt er risiko på området. Blant annet viser lærerne i spørreundersøkelsen til manglende involvering, mangel på analoge læremidler som et alternativ til digitale, manglende oversikt over tilgjengelige digitale læremidler og for dårlig kvalitet på de som er tilgjengelige.

Revisjonens konklusjon på den andre problemstillingen er at kommunen til en viss grad sikrer nødvendig kompetanse blant lærere i forbindelse med innføring og bruk av digitale læremidler i skolen. Behovet for kompetanseheving fanges opp på forskjellige måter, men det mangler dokumenterte, systematiske oversikter over kompetansebehovet. Det finnes et planverk for kompetanseheving, men det har noen mangler. Ut fra dokumentasjonen revisjonen har fått tilsendt, kan vi ikke se sammenhengen mellom behovet for kompetanseheving, og tiltakene som blir satt i verk. Det mangler systematikk i arbeidet, noe som kan føre til at lærerne ikke får de kompetansetiltakene de har behov for.

Både kommunen sentralt og skolene har iverksatt flere tiltak for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. Samtidig viser undersøkelsen at det er en «strekk i laget» i lærernes kompetanse – noe som betyr at lærerne har behov for forskjellige kompetansetiltak. Spørreundersøkelsen viser et forbedringspotensial i arbeidet: Nesten en tredjedel av respondentene mener at det i liten eller svært liten grad blir lagt til rette for kompetanseheving. Det kommer også frem et behov for bedre informasjon og opplæring i nye digitale læremidler og verktøy.

Konklusjonen på den tredje problemstillingen er at kommunen til en viss grad har fulgt opp oppdraget for 2025, om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolen. Kommunen har holdt felles kurs i programmene Teams og OneNote. Det er også satt i gang et arbeid for å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolene. Kommunen har ikke kommet så langt med KI som forutsatt.

Ifølge oppdraget skal bruken av digitale verktøy og teknologi økes og slik bidra til bedre kvalitet i undervisningen og mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser. Når kommunen ikke har etablert indikatorer eller lignende (for eksempel kjennetegn), som kan benyttes for å måle dette, så blir det vanskelig for både kommunen og revisjonen å vurdere om bruken av teknologi og digitale verktøy har økt, eller om målene om kvalitet på undervisningen og effektive arbeidsprosesser er nådd.

Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler revisjonen at kommunedirektøren:

1. Gjennomgår og oppdaterer tilgjengelighetserklæringer for å sikre at de oppfyller kravene i forskriften, samt får på plass erklæringene som mangler.
2. Dokumenterer beskrivelser av ansvarsforhold i kommunen knyttet til å ivareta universell utforming i IKT-løsninger.
3. Sørger for et systematisk arbeid når det gjelder å gjennomføre, oppdatere og følge opp risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring ved innføring og bruk av digitale læremidler.
4. Sørger for en dokumentert oversikt over kompetansebehov, og et planverk for kompetanseheving hvor tiltakene henger sammen med behovet for kompetanseheving.
5. Vurderer å iverksette flere tiltak for å heve kompetansen i digitale læremidler.
6. Sørger for at det, når det er mulig og hensiktsmessig, etableres indikatorer eller kjennetegn som gir grunnlag for å vurdere i hvilken grad oppdragene i handlingsprogrammet er gjennomført og målene oppnådd.

LITTERATUR- OG KILDELISTE

Love og forskrifter

Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)

Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger

Stortingsproposisjoner

Stortingsproposisjon 57 L (2022-2023): Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

Stortingsproposisjon 46 L (2017–2018): Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Veiledere og artikler

Gyldendal rettsdata: Norsk lovkommentar

Uu-tilsynet (2024): Den digitale skulen – kan alle delta på like vilkår?

Uu-tilsynet (2024b): Universell utforming av det digitale læringsmiljøet i skolen

Utdanningsdirektoratet (2024a): Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse

Utdanningsdirektoratet (2024b): Hva sier forskning om digital praksis og skjermbruk i skolen?

Utdanningsdirektoratet (2025): Råd om KI i skolen

Utdanningsdirektoratet (2026): Læremidler og læringsteknologi i skole og opplæring

Utdanningsnytt (2024): Nå kan lærere og foreldre i Oslo-skolen styre hva elevene har tilgang til på nettbrettet

Dokumenter fra Rælingen kommune

Handlingsprogram for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025

Handlingsprogram for 2024-2027 og årsbudsjett for 2024

Redegjørelse til forvaltningsrevisjon om digitale læremidler (31.1.2026).

VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRS UTTALELSE

Administrasjonen vil vise til at arbeidet med å styrke bruk av teknologi og digitale verktøy i skolen er videreført og videreutviklet etter revisjonsperioden.

Ved anskaffelse av digitale læremidler, så er det et krav til leverandører at det skal tilfredsstillende lovkrav om universell utforming. Leverandører plikter også å levere en tilgjengelighetserklæring for hvert enkelt digitalt læremiddel. Dette ble innført som praksis etter at krav om universell utforming av IKT-løsninger ble innført 1. februar 2023. Alle leverandører gjør tilgjengelighetserklæringene tilgjengelige i en felles portal i Feide. Krav om universell utforming vil framover inngå i skoleeiers arbeid med systemoversikt, internkontroll og ROS-analyser.

I Rælingen kommune er ansvaret for skoleeiers internkontrollarbeid plassert hos område Oppvekst. Den daglige driften av IKT-skole, digitale anskaffelser, avtaleforvaltning og kompetansetiltak ved implementering håndteres og følges opp av enhet Digitalisering og teknologi i området Strategi. I praksis betyr dette at enhet Digitalisering og teknologi samarbeider og deltar i møter med skoleledere og ressurspersoner IKT i skolene. Det er behov for å dokumentere og presisere ansvarsforholdene i dette samarbeid.

Skoleeier har etablert flere tverrfaglige utviklingsarenaer som skal understøtte kvalitetsutvikling og erfaringsdeling på tvers av skolene. Kompetansebehov fanges allerede opp gjennom blant annet IKT-arbeidsgruppen, ressurslærere, skoleledere og lærerne selv. Arbeidsgruppene har ansvar for å formidle behov fra skolene, som tas videre til enhet Digitalisering og teknologi og rektorgruppen og gir grunnlag for prioritering av kompetansetiltak. For skoleåret 2026-2027 er det avsatt en egen IKT-ressurs som brukes til målrettet og tilpasset opplæring av personalet ute på skolene. Det er planlagt seks dedikerte økter til IKT-relatert kompetanseutvikling for ansatte i skolen. Tre av øktene gjennomføres før høstferien og tre før vinterferien. Halvparten av øktene er knyttet til opplæring og implementering av nytt digitalt læremiddel (Skolen fra Cappelen Damm) som ble anskaffet våren 2026.

Administrasjonen vurderer at disse tiltakene bidrar til å styrke både kompetanseutviklingen hos ansatte og kommunens samlede arbeid med å utvikle kvaliteten i undervisningen gjennom målrettet bruk av teknologi og digitale verktøy.

Kommunen vil løpende vurdere hvilke indikatorer eller kjennetegn som kan gi et bedre grunnlag for å vurdere gjennomføringen av oppdragene i handlingsprogrammet. Selv om kommunen ikke har hatt indikatorer som dokumenterer effekten av økt teknologibruk, erfarer skolene konkret nytte blant annet for undervisning, lærersamarbeid, tilpasset opplæring og administrative arbeidsprosesser.

Oppfølgingen forankres i kommunens etablerte styringslinje fra kommuneplan og handlingsprogram til konkrete oppdrag basert på oppdatert utfordringsbilde, som videre konkretiseres i skolenes 38-ukersplaner.

VEDLEGG 2 REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier og kilder

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunen vurderes opp mot. Revisjonskriterier kan utledes fra lov og forskrift, rundskriv og veiledere fra nasjonale myndigheter, kommunens egne vedtak, samt hva som anses som god forvaltningsskikk på området.

Kilder til revisjonskriterier i denne undersøkelsen er:

- KommuneLOVEN
- OpplæringsLOVA
- Likestillings- og diskrimineringsLOVEN
- Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger
- Aktuelle kommunestyrevedtak
- Uu-tilsynet. *Universell utforming av det digitale læringsmiljøet i skolen*
- Artikler og veiledere fra Utdanningsdirektoratet

Universell utforming ved innføring av digitale læremidler

Krav i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger

Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger stiller krav til universell utforming av nettløsninger, herunder digitale læremidler, i offentlige virksomheter (§ 2, andre ledd). Blant annet er det krav om å sikre at nettløsninger er universelt utformet ved å gjøre de mulig å oppfatte, mulig å betjene, forståelige og robuste (§ 4b). Forskriftens formål er å sikre universell utforming av IKT-løsninger, for å fremme likeverdig samfunnsdeltakelse, bygge ned og hindre nye digitale barrierer og hindre diskriminering, uten at det medfører en uforholdsmessig stor byrde for virksomheten (§ 1).

Forskriften definerer universell utforming som «[u]tforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i informasjons- og kommunikasjonsteknologi slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig» (§ 3, bokstav a.).

Ifølge forskriftens § 4e skal kommunen vurdere om kravene til universell utforming er etterlevd i den aktuelle IKT-løsningen, i form av en tilgjengelighetserklæring. Tilgjengelighetserklæringen skal være detaljert, uttømmende og tydelig, og skal oppdateres regelmessig, minimum årlig (andre ledd). Den skal ifølge tredje ledd inneholde:

- a. En forklaring av innhold som ikke er universelt utformet, og en begrunnelse for hvorfor innholdet ikke kan følge kravene, samt en beskrivelse av universelt utformede alternativer, der det finnes.
- b. En beskrivelse av, og lenke til en tilbakemeldingsfunksjon, hvor enhver kan varsle virksomheten om mangelfull etterlevelse av kravene i forskriftens § 4b.
- c. Lenke til håndhevingsprosedyren og informasjon om klagerett.

Forskriftens § 5, andre ledd, viser til at en «[v]irksomhet som har ansvar etter forskriften, skal kunne dokumentere at kravene er overholdt. Ansvarsforhold i virksomheten og hvilke standarder som er benyttet for universell utforming av den aktuelle IKT-løsningen skal dokumenteres». Digitaliseringsdirektoratet fører tilsyn etter forskriften (§ 5 første ledd) og kan pålegge kommunen å iverksette nødvendige tiltak for å sikre oppfyllelse av krav om universell utforming, samt treffe vedtak om tvangsmulkt dersom kommunen ikke oppfyller pålegg om iverksetting av tiltak innen fristen (§ 7).

Krav ved anskaffelser og oppfølging av leverandør

Elever har krav på likeverdig opplæring, jf. opplæringslova § 11-6 og likestillings- og diskrimineringsloven § 1.

Som nevnt stiller Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger krav til universell utforming av nettløsninger, herunder digitale læremidler, i offentlige virksomheter (§ 2, andre ledd).

Uu-tilsynet har utarbeidet en veileder til universell utforming av det digitale læringsmiljøet i skolen *Universell utforming av det digitale læringsmiljøet i skolen* (2024) som gir råd om ivaretagelse av universell utforming ved anskaffelser av IKT-løsninger. Her står det at innkjøpsansvarlig har ansvaret for å sørge for å kjøpe inn nettløsninger, inkludert apper og digitale læremiddel/ressurser som følger kravene til universell utforming. Veilederen beskriver videre hvordan det kan stilles tydelige krav til leverandørene.

Revisjonen legger derfor til grunn at kommunen ved anskaffelser av digitale læremidler stiller krav til universell utforming av det aktuelle læremidlet.

Oversikt over risiko og tiltak

Etter kommunelovens § 25-1, bokstav c), skal kommunen avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik fra lov og forskrift. Revisjonen legger derfor til grunn at kommunen har oversikt over eventuell risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring og i hvilken utstrekning innføring av digitale læremidler hindrer elevenes rett til likeverdig opplæring.

I Norsk Lovkommentar (note 1428), knyttet til kommunelovens krav om å melde avvik og vurdere risiko vises det til at både konstaterte avvik og risiko for avvik skal følges opp:

Oppståtte feil skal korrigeres, og kommunedirektøren må forebygge at nye feil oppstår. Kommunedirektøren må skaffe oversikt over områder i kommunen der det er fare for manglende etterlevelse av lover og forskrifter, og sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelbrudd. Kommunedirektøren skal vurdere og beslutte hva som konkret skal gjøres for å avdekke avvik og risiko for avvik, og på hvilken måte oppfølgingen av avvik og risiko for avvik skal gjøres.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for problemstilling 1:

Problemstilling 1	Krav og forventninger til kommunen
Ivaretar kommunen krav til universell utforming ved innføring av digitale læremidler i skolen?	→ Kommunen skal dokumentere: • tilgjengelighetserklæringer i henhold til § 4e i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger • ansvarsforhold og benyttede standarder for universell utforming → Kommunen skal stille krav til universell utforming ved anskaffelser av digitale læremidler. → Kommunen skal ha oversikt over eventuell risiko knyttet til å sikre likeverdig opplæring, og basert på dette sette inn forebyggende og risikoreduserende tiltak.

Kompetanse blant lærerne

Digitale læremidler er digitalt innhold og verktøy som er spesifikt utviklet for bruk i opplæringen. Typiske eksempler er forlagenes læreverk i digitalt format, nettsider som er tilknyttet læreverkene, animasjoner, film, apper og læringsspill som er laget i undervisningsøyemed og brukt i kombinasjon med ulike digitale teknologier (Utdanningsdirektoratet 2024a).

I opplæringslova er det en paragraf om krav om kompetanse i skolen (§17-1):

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for rett og nødvendig kompetanse i skolen.

Det er også en paragraf om faglig og pedagogisk utvikling (§ 17-8):

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at dei som er tilsett i lærarstilling, rektorar og andre tilsette i skolen får høve til å utvikle seg fagleg og pedagogisk så dei kan vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.

Ifølge forarbeidene til loven, har kommunen ansvaret for nødvendig kompetanseutvikling, for eksempel etter- og videreutdanning. Det ligger innenfor styringsretten til arbeidsgiver å pålegge ansatte å delta i nødvendig kompetanseutvikling (Prop. 57 L (2022–2023)).

I flere artikler på Utdanningsdirektoratets nettsider, står det at det er viktig å utvikle lærernes kompetanse på digitale læremidler. Ett av Utdanningsdirektoratets åtte råd for god digital praksis og skjermbruk i skolen, er å prioritere lærernes digitale kompetanse:

For å utvikle digitalt kompetente elever, må skolene legge til rette for systematisk arbeid med utvikling av lærernes profesjonsfaglige digitale kompetanse. Teknologien utvikler seg raskt og dermed også behovet for kompetanseutvikling. Det har vært en utfordring i norsk skole at digital kompetanse i for stor grad blir hver enkelt lærers ansvar. Profesjonsfelleskapet er avgjørende for å sikre mer felles praksis.

Det er viktig at skolene investerer i videreutdanning og kompetanseheving for lærerne, slik at de kan holde seg faglig oppdatert. Arbeidet med digitale verktøy bør være en kontinuerlig prosess, der lærerne oppfordres til å eksperimentere, dele erfaringer og lære av hverandre, i trygge rammer.

Utdanningsdirektoratet anbefaler at arbeidet med kompetanse- og skoleutvikling gjøres i samarbeid med andre skoler i nettverk, i partnerskap med universitet- og høyskoler og ved bruk av Utdanningsdirektoratets kompetansepakker.

Videre står det i en artikkel på direktoratets nettsider at lærerens kompetanse er helt grunnleggende for å kunne utnytte potensialet i digitale verktøy. Læreren må ha kunnskap om digitale læringsressurser og hvordan disse kan brukes i undervisningen (Utdanningsdirektoratet 2024b). Og ifølge direktoratets «Råd om KI i skolen» (2025) må skoleeier og skoleleder legge til rette for gode arenaer, hvor lærere kan reflektere over pedagogiske muligheter og utfordringer med bruk av KI-verktøy i opplæringen.

I Utdanningsdirektoratets «Rammeverk for lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse» (2024) står det at lærere må utvikle sin egen profesjonsfaglige digitale kompetanse i lærerutdanningen og videre gjennom læring og utvikling i løpet av hele sin yrkeskarriere. Lærere kan gjennom videreutdanning utvikle egen profesjonsfaglig digital kompetanse. Det finnes spesifikke videreutdanningstilbud innenfor digitale områder. Skoler kan også benytte en rekke kompetansepakker på det digitale området.

Ifølge kommunelovens §25-1 om internkontroll, skal kommuner og fylkeskommuner ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Blant annet skal kommunen ha nødvendige rutiner og prosedyrer.

Kravet om internkontroll, samt kravene og føringene på opplæringsområdet om kompetanse og digitale læremidler, tilsier etter vår vurdering at kommunen bør ha oversikt over kompetansebehovet blant lærerne for å ta i bruk nye digitale læremidler. Uten en slik oversikt, er det vanskelig for kommunen å vurdere hvilken kompetanseutvikling som er nødvendig, og hvilke tiltak som bør prioriteres.

Videre bør kommunen ha planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. Til slutt bør kommunen, basert på oversikten over lærernes digitale kompetanse, iverksette tiltak for at lærere får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for problemstilling 2:

Problemstilling 2	Krav og forventninger til kommunen
I hvilken grad sikrer kommunen nødvendig kompetanse blant lærere i forbindelse med innføring og bruk av digitale læremidler i skolen?	→ Kommunen bør ha oversikt over kompetansebehovet blant lærerne for å ta i bruk digitale læremidler. → Kommunen bør ha planer for at lærerne får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen. → Kommunen bør iverksette tiltak for at lærere får tilstrekkelig kompetanse til å bruke digitale læremidler i undervisningen.

Oppfølging av oppdrag for 2025

Politisk vedtak

I kommunens handlingsprogram for 2025-2028 og årsbudsjett for 2025 var det for området oppvekst et oppdrag for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy for å:

- utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene
- styrke samarbeid mellom tjenester
- oppnå mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser

Handlingsprogrammet ble vedtatt av kommunestyret 11.12.2024 (sak 72/24).

Oppdraget gjelder i utgangspunktet for hele oppvekstområdet, det vil si også for barnehager, barnevern og andre oppveksttjenester, som PPT og forebyggende helsetjenester. Vi har undersøkt hvordan kommunen har jobbet med målsettingene om å utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene og mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser. Det vil si at vi ikke har undersøkt samarbeidet mellom tjenester, ettersom andre oppveksttjenester ligger utenfor undersøkelsen.

Oppfølging av vedtak

Kommunestyret har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet, jf. kommuneloven § 22-1, første ledd. Kommunedirektøren har ansvar for å påse at vedtak som treffes av kommunestyret blir iverksatt, jf. kommuneloven § 13-1, tredje ledd. Etter kommuneloven § 14-7, bokstav c, skal administrasjonen rapportere på måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller innbyggerne. I merknad til bestemmelsen vises det til at det eksempelvis skal gis opplysninger om utviklingen i tjenester og hvordan utviklingen står i forhold til målene i årsbudsjettet (Prop. 46 L (2017-2018)). Det er også krav om at saker som legges frem for de folkevalgte er forsvarlig utredet (jf. kommuneloven § 13-1, tredje ledd).

Revisjonen legger til grunn at administrasjonen har etablert indikatorer eller lignende, som et grunnlag for å vurdere måloppnåelse og oppfølging av oppdraget for 2025.

Problemstilling 3	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan har kommunen fulgt opp oppdraget for 2025 om å øke bruken av teknologi og digitale verktøy i skolen?	→ Kommunen skal øke bruken av teknologi og digitale verktøy innen oppvekst for å ○ utvikle kvaliteten på undervisningen i skolene ○ oppnå mer effektive administrative og faglige arbeidsprosesser → Kommunen bør etablere indikatorer eller lignende, som et grunnlag for å vurdere grad av måloppnåelse og oppfølging av oppdraget for 2025.